

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/20-09/05

URBROJ: 65-20-02

Zagreb, 2. ožujka 2020.

Hs**NP*021-12/20-09/05*65-20-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, *Izvješće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2018.*, koje je Hrvatskom saboru u skladu s odredbom članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama ("Narodne novine", broj 66/19), podnijelo Vijeće za vodne usluge, aktom od 28. veljače 2020. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vijeće je odredilo Vladimira Šimića, potpredsjednika Vijeća, te Irenu Miličević i Milku Kosanović, članice Vijeća.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 220

KLASA: 325-11/20-03/18
URBROJ: 346-99-20-1

U Zagrebu, 28. veljače 2020.

Hs**NP*021-12/20-09/05*346-20-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	28-02-2020		
Klasifikacijska oznaka:	021-12/20-09/05	Org. jed.	65
Uredžbeni broj:	346-20-01	Pril.	1
		Vrij.	CO

Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6
10 000 Zagreb

Predmet: Izvješće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2018.
- dostavlja se

Poštovani,

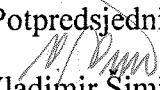
Vijeće za vodne usluge podnosi Izvješće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2018. Hrvatskom saboru sukladno članku 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

Za izvjestitelje u ime Vijeća pred Hrvatskim saborom i njegovim tijelima, Vijeće je odredilo:

1. Vladimira Šimića, potpredsjednika
2. Irenu Miličević, vijećnicu i
3. Milku Kosanović, vijećnicu.

U slučaju potrebe za kontaktom, molimo obratite se tajnici Vijeća Sanji Genzić Jurišević na broj telefona 01 6307 352 i e-poštu: vvu@mzoe.hr.

S poštovanjem,

Potpredsjednik

Vladimir Šimić

Privitak: Izvješće o stanju sektora vodnih usluga i radu Vijeća za vodne usluge za 2018.

Dostaviti:

1. naslovu
2. Pismohrana
3. Referada.

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE O STANJU SEKTORA VODNIH USLUGA I
RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2018.**

Zagreb, veljača 2020.

SADRŽAJ

1 UVOD	5
1.1 Podnošenje Izvešća	5
1.2 Osnivanje Vijeća za vodne usluge.....	5
1.3. Imenovanje članova Vijeća.....	5
1.3.1 Imenovanje i početak rada u drugom sazivu	5
1.3.2 Slobodni mandat	6
1.4. Financiranje Vijeća.....	6
1.5. Svrha osnivanja	6
1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008.	6
1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga.....	6
1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama	6
1.6. Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije.....	7
1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća	7
1.6.2 Načelo ograničene i supstituirajuće regulacije.....	9
1.7. Predlaganje provedbenih propisa i sudjelovanje u zakonodavnom postupku	10
1.8. Struktura cijene vode u Hrvatskoj.....	10
1.9. Metodologija rada.....	12
1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup.....	12
1.9.2 Sustav samostalne prijave	13
1.10. Statistika održanih sjednica	14
1.11. Suradnja	14
1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora.....	14
1.11.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača	14
2 CIJENE VODNIH USLUGA	15
2.1 Zakonski okvir	15
2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira.....	15
2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane	15
2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti.....	16
2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge	16
2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga.....	17
2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga.....	17
2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi	17
2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusubvencioniranje.	18
2.2.2 Npropisana osnovica za fiksni dio cijene vodnih usluga	19
2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena	19
2.2.4 Cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane	20
2.2.5 Amortizacija	21
2.2.5.1 Cijene vodnih usluga uključuju ili ne uključuju amortizaciju komunalnih vodnih građevina financiranih iz potpora	21
2.2.5.2 Amortizacija – u fiksnom ili varijabilnom dijelu cijene	21
2.3 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga.....	22
2.3.1 Broj isporučitelja vodnih usluga	22
2.3.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora.....	22
2.3.3.Obustave odluka o cijeni vodnih usluga	22

2.4 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge.....	24
3 CIJENA VODE PREMA DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)	24
3.1 Dopuštena trgovina vodom između dva isporučitelja.....	24
3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene.....	24
3.3 Određivanje cijene vode i privremene mjere Vijeća	25
3.4 Sudionici i cijene vode.....	25
3.5 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na malo.....	29
3.6 Struktura cijene vode između dva isporučitelja.....	30
3.7 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko	31
3.8 Prodaja tehnološke vode.....	32
4 CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ SABIRNIH JAMA.....	32
4.1 Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.....	32
4.2 Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama	33
4.3 Problematika pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.....	34
4.3.1. Nepropusnost septičkih jama	34
5 NAKNADA ZA RAZVOJ.....	35
5.1 Uvođenje i namjene potrošnje naknade za razvoj	35
5.2. Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj.....	35
5.3 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj	36
5.4 Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti	37
6. FINACIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA.....	38
6.1 Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga.....	38
6.2 Poslovni i ostali prihodi.....	42
6.3 Odnos ukupnih prihoda i prihoda djelatnosti (poslovni prihodi)	43
6.4. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa...44	
6.5. Dvije specifičnosti u sektoru vodnih usluga.....	44
7. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE.....	46
7.1 Obrađeni i spružitelji.....	46
7.2. Najviše, najniže i prosječne cijene vode.....	47
7.3. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva.....	48
7.3.1. Udio cijena vode u godišnjem neto-raspoloživom dohotku kućanstva za 2018.....49	
7.4. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike.....	51
7.5. Odnosi cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike.....	52
7.6. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojima se ova vodna usluga..... pruža temeljem koncesijskih ugovora.....	53
7.6.1. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu.....	53
7.6.2. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar	56
8 UPRAVNI SPOROVI	57
9 PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE.....	57
10. PREDSTAVKE I UPITI.....	57

11. SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA.....	59
11.1. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA.....	59
11.1.1. Zakoniti isporučitelji vodnih usluga	59
11.1.2. Klasifikacija isporučitelja prema kriterijima iz propisa o računovodstvu.....	60
11.1.3. Broj zaposlenih i prosječne neto plaće u zakonitim isporučiteljima vodnih usluga.....	60
11.1.4. Vlastiti pogoni jedinica lokalne samouprave.....	61
11.1.5. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama.....	61
11.1.6. Lokalni vodovodi.....	61
11.2. JAVNA VODOOPSKRBA - KOLIČINE, GUBICI, PROSJEČNA POTROŠNJA.....	62
11.2.1. Zahvaćene i isporučene količine vode.....	62
11.2.2. Voda za ljudsku potrošnju u veleisporuci i interventnoj isporuci.....	63
11.2.3. Prosječna potrošnja vode.....	63
11.2.4. Isporuke u granicama i ispod granice samoodrživosti.....	63
11.3. VODA ZA LJUDSKU POTROŠNJU I OTPADNE VODE - NUŽNE KOLIČINE.....	64
11.4. FINANCIJSKI POKAZATELJI ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA.....	64
11.4.1. Prihodi, rashodi, dobici i gubici u sektoru vodnih usluga.....	64
11.4.2. Poslovni prihodi i poslovni rashodi.....	66
11.5. NAJVIŠE I NAJNIŽE CIJENE ISPORUKA IZMEĐU DVA ISPORUČITELJA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE).....	67
11.6. PROSJEČNA CIJENA VODE.....	67
11.6.1. Prosječna cijena vode za kućanstva.....	67
11.6.2. Prosječne cijene vode za poslovne korisnike.....	70
11.6.3. Omjer cijena vode za kućanstva i za poslovne korisnike.....	70
11.6.4. Naknada za razvoj.....	73
1.7. PRIUŠTIVOST CIJENE VODE KUĆANSTVIMA.....	74
12. PREPORUKE I PRIJEDLOZI VIJEĆA.....	75
POPIS TABLICA	77
POPIS SLIKA	78

1. UVOD

1.1 Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine br. 66/19) .

1.2 Osnivanje Vijeća za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine br. 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. – 2019. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2018. poslovalo po odredbama Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.). Prema odredbama toga Zakona:

Vijeće čini 9 članova iz reda stručnjaka s područja vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, upravljanja vodama, gospodarstva, javnih financija i drugih područja.

Članove Vijeća imenuje i razrješuje Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.

Članovi Vijeća se imenuju na razdoblje od 5 godina.

Vijeće o svom radu donosi poslovnik.

Članovi Vijeća biraju i razrješuju predsjednika i potpredsjednika Vijeća.

Uvjeti imenovanja i razrješenja, kao i drugi slučajevi prestanka članstva u Vijeću, sjedište Vijeća, stručnu službu Vijeća, unutarnje ustrojstvo Vijeća, rad u Vijeću, te druga pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom uređuju se uredbom o Vijeću za vodne usluge koju donosi Vlada Republike Hrvatske.“

Uredba o Vijeću za vodne usluge nije do danas donesena.

U trenutku podnošenja ovoga Izvješća Hrvatskom saboru Vijeće posluje prema prijelaznoj odredbi članka 106. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine br. 66/19).

1.3 Imenovanje članova Vijeća

1.3.1 Imenovanje i početak rada u drugom sazivu

Odlukom Hrvatskog sabora Klasa: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/2015) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2018. poslovalo u sastavu od 6 članova, s Vladimirom Šimićem, po Vijeću izabranim potpredsjednikom.

1.3.2 Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj (tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i udruga, no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4 Financiranje Vijeća

Sukladno članku 218. Zakona o vodama, sredstva za rad Vijeća i poslove stručne potpore radu Vijeća osigurava ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, a temeljem istog članka članovi Vijeća imaju pravo na naknadu za rad u Vijeću i pravo na naknadu putnih i ostalih troškova pri izvršenju dužnosti člana Vijeća u skladu s aktom ministra nadležnog za vodno gospodarstvo.

1.5 Svrha osnivanja

1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008.

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, br. 153/09) slijedeći odrednicu A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008. (Narodne novine, br. 91/08) koja uređuje: „Uspostaviti neovisnog regulatora vodnih usluga u formi vijeća za vodne usluge. Osnovna zadaća regulatora bila bi osiguranje lokalne komponente cijene vode namijenjene upravljanju sustavom (cijene usluga) u smislu ostvarenja načela punoga povrata troškova održavanja na uslužnom području i socijalne prihvatljivosti cijene vode lokalnoj populaciji. Zadaća je regulatora arbitriranje između operatera i lokalnih vlasti, bilo da lokalne vlasti vode podcijenjenju tarifnu politiku cijene vode, bilo da operater predlaže precijenjene tarife. Tako bi se osigurala stručna ocjena zahtjeva za povećanjem cijena usluga.“

1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga

Prvenstveni razlog odrednice A8 je uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova vodnih usluga iz članka 9. Direktive 2000/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda; dalje u tekstu: EU Okvirna direktiva o vodama) u uvjetima „podcijenjene tarifne politike“ koja se vodi u Republici Hrvatskoj.

1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama

Članak 9. EU Okvirne direktive o vodama glasi:

„1. Zemlje članice uzet će u obzir načelo povrata troškova od vodnih usluga, uključujući i troškove zaštite okoliša i resursa, sukladno ekonomskoj analizi provedenoj prema Dodatku III, i posebno u sukladnosti s načelom "zagađivač plaća“.

Zemlje članice osigurati će do 2010.:

- da politika cijena vode predstavlja odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodne resurse učinkovito i da time doprinesu ostvarenju ciljeva ove Direktive;
- odgovarajući doprinos raznih korisnika, podijeljenih najmanje na industriju, domaćinstva i poljoprivredu, povratu troškova od vodnih usluga, na temelju ekonomske analize provedene sukladno Dodatku III, i uzimajući u obzir načelo "zagađivač plaća".

Zemlje članice mogu pri tome voditi računa o društvenim, ekološkim i ekonomskim učincima povrata troškova, kao i zemljopisnim i klimatskim uvjetima u dotičnoj regiji, odnosno regijama.

2. Zemlje članice će u Planu upravljanja riječnim slivom izvijestiti o planiranim koracima za provedbu točke 1, koja će doprinijeti ostvarenju ciljeva ove Direktive, kao i o sudjelovanju raznih korisnika vode u povratu troškova od vodnih usluga.

3. Ništa što je sadržano u ovom članku ne sprečava uvođenje posebnih preventivnih ili popravnih mjera radi postizanja ciljeva ove Direktive.

4. Zemlje članice neće biti u sukobu s ovom Direktivom ako odluče, u sukladnosti s ustaljenom praksom, da ne primjenjuju odredbe točke 1. stavak 2. i za tu svrhu odgovarajuće odredbe točke 2., za neku djelatnost korištenja vode, ako se time ne dovodi u pitanje svrha i postizanje ciljeva ove Direktive. Zemlje članice dužne su navesti razloge neprimjenjivanja točke 1. stavak 2., u planovima upravljanja riječnim slivovima.“

1.6 Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije

1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća

Djelokrug i ovlasti Vijeća su, u izvještajnom razdoblju za 2018., bile uređene Zakonom o vodama (Narodne novine br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17).

Odredbom članka 219. Zakona o vodama uređen je djelokrug Vijeća kako slijedi:

„Vijeće:

1. predlaže Vladi Republike Hrvatske propis iz članka 206. stavka 7. ovoga Zakona, (Uredba o o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU)
2. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga,
3. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva,
4. nadzire zakonitost određivanja cijene vode iz članka 208. ovoga Zakona (cijena za trgovinu vodom između različitih isporučitelja i između posjednika vodozahvata i isporučitelja; op. VVU)
5. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Odredbom članka 219. a. Zakona o vodama propisane su ovlasti Vijeća u postupku nadzora, kako slijedi:

„U postupku nadzora odluka iz članka 219. stavka 1. točaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona, Vijeće je ovlašteno:

- narediti isporučitelju vodne usluge donošenje odluke iz članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, rješenjem u upravnom postupku, (odluka o cijeni vodnih usluga; op. VVU)
- obustaviti od izvršenja nezakonitu odluku iz članka 219. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona (odluku o cijeni vodnih usluga; op.VVU), rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od primjene odluke iz članka 219. stavka 1. točke 3. ovoga Zakona (odluku o nakadi za razvoj; op.VVU),
- obustaviti od izvršenja bilo koji nezakoniti akt na temelju kojeg se naplaćuje cijena vodnih usluga, rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od primjene akta temeljem kojeg se naplaćuje naknada za razvoj (odnosi se na akte koji po svojoj formi nisu ni odluka o cijeni vodne usluge ni naknada za razvoj; op.VVU)
- nadomjestiti uskraćenu ili nezakonitu suglasnost iz članka 207. stavka 1. ovoga Zakona (suglasnost gradonačelnika odnosno općinskog načelnika; op.VVU), na zahtjev isporučitelja vodne usluge.

Ne postupi li osoba iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka sukladno rješenju iz te odredbe, Vijeće je ovlašteno primijeniti na odgovarajući način odredbu članka 239. ovoga Zakona. (prisilno izvršenje nenovčanih obveza novčanom kaznom; op.VVU.)

Protiv rješenja Vijeća iz stavka 1. podstavaka 1. do 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ne postupi li isporučitelj vodne usluge po odredbi članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, odnosno po naredbi iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka Vijeće može donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge. Za vrijeme važenja ove odluke isporučitelju vodne usluge prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveza na naplatu vodne usluge od korisnika vodne usluge ili jedinice lokalne samouprave, osim u visini cijene vodne usluge utvrđene privremenom odlukom o cijeni vodne usluge.

U postupku nadzora iz članka 219. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona Vijeće je ovlašteno donijeti privremenu mjeru i odrediti cijenu vode do pravomoćne odluke suda.“

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine br. 56/13) Vijeću su povjerene još dvije regulatorne ovlasti:

- proširiti obvezu plaćanja naknade za razvoj na području pružanja vodne usluge i
- ujednačiti naknadu za razvoj na području pružanja vodne usluge.

Naime, odredbom članka 58.a Zakona o financiranju vodnog gospodarstva uređeno je:

„Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka objavljuju se u službenim glasilima jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave.

Za vrijeme važenja odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka predstavničko tijelo iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona ne može o istom predmetu donijeti odluku iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona.“

1.6.2 Načelo ograničene i supstituirajuće regulacije

U dijelu europskih zemalja koje imaju neovisne regulatore isti u pravilu uređuju ukupnu djelatnost vodnih usluga tj. uvjete za obavljanje djelatnosti, licenciranje isporučitelja, vrednovanje učinkovitosti poslovanja isporučitelja (*benchmarking*) i odobravanje tarifa.

U hrvatskom pravnom sustavu je prihvaćeno načelo ograničene i supsidijarne regulacije od strane neovisnog regulatora. *Ograničene* – jer je usmjereno prema naknadnom (*ex post*) nadzoru određivanja tarifa tj. visine cijene vodne usluge i naknade za razvoj, kako je i utvrđeno strateškom odrednicom A8 Strategije upravljanja vodama, a *supstituirajuće* – jer se ovlasti Vijeća primjenjuju tek kad isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave ne ispune svoje zakonske obveze i ne donesu odluke o cijeni vodnih usluga odnosno odluke o naknadi za razvoj sukladne Zakonu i provedbenim propisima, a prvenstveno sukladno načelu punog povrata troškova od vodnih usluga.

U Republici Hrvatskoj primarna regulacija cijena vodnih usluga ostaje na razini lokalne zajednice (*primarna autoregulacija*) u granicama zakona i provedbenih propisa.

Prema Zakonu o vodama: „Visinu cijene vodnih usluga odlukom određuje isporučitelj vodne usluge, uz suglasnost jedinice lokalne samouprave.“ (čl. 206.st.1.). „Suglasnost na odluku o cijeni vodnih usluga daju gradonačelnici, odnosno općinski načelnici iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Suglasnost ne smije biti uvjetovana.“ (čl. 207.st.1.)

Prema članku 52. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva:

„Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina.“

Odluka donesena na lokalnoj razini je *izvršna ako se objavi*; „Isporučitelji vodnih usluga dužni su objaviti odluku iz stavka 1. ovoga članka na internetu i na drugi prikladan način te ju učiniti javno dostupnom za sve vrijeme njezinog važenja.“ (čl. 206.st.6. Zakona o vodama)

Tek ako se na lokalnoj razini (grad/općina odnosno županija) ne donese zakonita cijena vodnih usluga odnosno naknade za razvoj Vijeće za vodne usluge ima primijeniti svoje ovlasti.

1.7 Predlaganje provedbenih propisa i sudjelovanje u zakonodavnom postupku

Prethodni saziv Vijeća izvršio je zakonsku obvezu Vijeća i predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje provedbenih propisa u prethodnom izvještajnom razdoblju:

- Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10).
- Uredbu o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine, broj 112/10)
- Uredbu o najvišem iznosu naknade za priključenje građevina i drugih nekretnina na komunalne vodne građevine (Narodne novine, broj 112/10).

Vijeće ima nadležnosti u provedbi Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Vijeće nije imalo nadležnosti u provedbi Uredbe o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga već ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo. Od Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) Vijeće više nema ovlast predložiti Vladi Republike Hrvatske ovaj propis.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/13) brisane su odredbe kojima je propisana naknada za priključenje.

Članovi Vijeća su sudjelovali u radu povjerenstva zaduženog za izradu Nacrta prijedloga Zakona o vodnim uslugama.

1.8 Struktura cijene vode u Hrvatskoj

Struktura cijene vode u Republici Hrvatskoj određena je sukladno odredbama Zakona o vodama, Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.¹

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10) glavni je pravni instrument ostvarivanja načela povrata troškova od vodnih usluga i to troškova upravljanja i pogona vodnih građevina.

Uredba, pored ostalog, propisuje i sastavnice računa za vodne usluge iz kojih je potom transparentna struktura cijene vodne usluge i vodnih naknada koje se naplaćuju uz cijenu vodne usluge.

Cijena vode je najšira kategorija i obuhvaća 3 opće sastavnice i 6 pojedinačnih sastavnica (zajedno: sastavnice)

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine br. 148/13)

Tablica 1. Sastavnice cijene vode

prema primatelju prihoda	opće sastavnice	pojedinačne sastavnice	namjena	pravna priroda	prihod
Lokalne	Cijene vodnih usluga (CVU)	Fiksni dio CVU	OPEX i AMORT.	cijena javne usluge	isporučitelja vodnih usluga
		Varijabilni dio CVU			
Nacionalne	Vodne naknade	Naknada za razvoj (NR)	CAPEX	neporezna javna davanja (striktna namjene)	javnog isporučitelja vodnih usluga
		Naknada za korištenje voda (NKV)			Hrvatskih voda
		Naknada za zaštitu voda (NZV)			
	porez	PDV na cijenu vodne usluge (13%)	opća proračunska potrošnja	porez	Državne riznice

Legenda:

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije (Amort.) dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

Tablica 2. Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksnu ili mobilnu)
za odvodnju otpadnih voda (fiksnu ili mobilnu)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksnu)

Tablica 3. Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (osnovna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4 . Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

Većina isporučitelja vodnih usluga u Hrvatskoj ima samo 2 kategorije korisnika i to kućanstva i poslovne korisnike. Poslovne korisnike često i pogrešno označava kao „gospodarstvo“ iako se među tim korisnicima nalaze i osobe koje obavljaju nekomercijalne (neprofitne) djelatnosti. Dio isporučitelja vodnih usluga ima posebno tarifiranu kategoriju nekomercijalnih korisnika (školstvo, predškolsko obrazovanje, zdravstvo, sport, rekreacija, djelatnost državne uprave, lokalne i područne samouprave i dr.). Dio isporučitelja vodnih usluga, uglavnom na otocima, ima i četvrtu kategoriju korisnika označenih kao poljoprivreda.

Prihodi od naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda se putem godišnjih planova, a temeljem godišnjih ugovora i višegodišnjih sporazuma o sufinanciranju između Hrvatskih voda i javnih isporučitelja vodnih usluga alociraju na izdatke CAPEX-a.

Naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda imaju i svoje druge namjene kojima Hrvatske vode izvršavaju svoju djelatnost upravljanja vodama i to: prikupljanje i vođenje podataka o zalihama voda i njihovu korištenju, nadzor nad stanjem zaliha voda i poduzimanje mjera za njihovo racionalno korištenje, vodoistražne radove, pripremu planova za zaštitu voda i organiziranje njihova provođenja te praćenje i utvrđivanje kakvoće voda (monitoring) i poduzimanje mjera za njihovu zaštitu. Međutim, glavnina prihoda iz obje naknade Hrvatske vode realociraju javnim isporučiteljima vodnih usluga putem ugovora o sufinanciranju gradnje komunalnih vodnih građevina. Ove dvije naknade, uz naknadu za razvoj (NR) su osnova nacionalne komponente za sufinanciranje EU vodno-komunalnih projekata.

Iz proračuna jedinica lokalne samouprave, niti iz drugih proračuna ili financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna, ne smiju se (su)financirati upravljanje, održavanje i pogon komunalnih vodnih građevina.

1.9 Metodologija rada

1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup

Područje određivanja cijena vodnih usluga i naknade za razvoj bilo je do 2010. godine podregulirano područje, bez konkretnih pravila o načinu formiranja cijene vodne usluge i naknade za razvoj. Osobito nisu postojala jasna pravila koje troškove mora pokriti cijena vodne usluge, a koje naknada za razvoj.

Obzirom na navedeno, te na činjenicu da su isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave imali dugogodišnju podreguliranu samostalnost u određivanju cijene vodnih usluga i naknade za razvoj (ranije: iznos za financiranje gradnje pa iznos za financiranje

gradnje i održavanja iz Zakona o komunalnom gospodarstvu), Vijeće je u svom radu odlučilo dati prednost **preventivno-instruktivnom pristupu** u odnosu na **restriktivno-sankcionirajući**.

Donošenju odluka o obustavi dijela odluka o cijeni vodnih usluga i naknade za razvoj pribjeglo se u slučajevima kad višekratno pozivanje na usklađenje s propisima nije dalo rezultata.

U cilju upoznavanja korisnika vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga, kao i preostale javnosti sa djelovanjem Vijeća – na mrežnim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike aktivirana je web - podstranica <https://www.mzoip.hr/hr/vode/vijece-za-vodne-usluge.html>

Na web stranici su dostupni primjeri odluke o cijeni vodnih usluga i odluke o naknadi za razvoj, uz potrebna objašnjenja za popunjavanje.

Na web stranici su dostupni obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupni odgovori i mišljenja na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

Nakon stupanja na snagu Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva održana su savjetovanja s isporučiteljima vodnih usluga, a posebno su obrađivana pojedina pitanja i odgovori sa skupova Grupacije vodovoda i kanalizacija Hrvatske u okviru Hrvatske gospodarske komore.

1.9.2 Sustav samostalne prijave

Isporučitelji vodnih usluga dužni su dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga Vijeću za vodne usluge u roku od pet dana po ishodu suglasnosti gradonačelnika odnosno općinskog načelnika (članak 207. stavak 5. Zakona o vodama). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koje donose predstavnička tijela gradova i općina, odnosno županija – isti se objavljuju u službenim glasilima pa je kontrola olakšana.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

Obzirom da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - podcijenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.10 Statistika održanih sjednica

Do 31.12.2018. održano je 117 sjednica, te nekoliko desetaka internih radnih sastanaka Vijeća. Vijeće je održavalo i radne sastanke s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga te predstavnicima jedinica lokalne samouprave, na kojima je raspravljana problematika iz djelokruga Vijeća (tražena i davana pojašnjenja, upute i slično).

1.11 Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar Warega.

1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavio djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014., koja okuplja 25 vodnih regulatora iz Europe (Italija, UK-Sjeverna Irska, Irska, Hrvatska, Bugarska, Estonija, Belgija-Flandrija, Belgija_Bruxelles, Gruzija, Mađarska, Francuska, Grčka, Moldova, Litva, Latvija, Malta, Rumunjska, Portugal, Portugal-Azorski otoci, UK-Škotska, Albanija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Armenija) iz 20 država Europe i 7 promatrača (UK-Engleska i Wales, Švedska, Danska, Poljska, Španjolska, Italija/AP Trent i Turska).

Wareg je do sada održao svojih 16 Skupština od kojih su tri održane u 2018. (Ghent, Sofija i Budva) . Predstavnik Vijeća je sudjelovao u radu 15. i 16. Skupštine WAREG-a u 2018. (Sofija i Budva). Vijeće za vodne usluge je bilo promatrač od 4. Skupštine u Edinburghu u svibnju 2015. a pristupilo je u članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

WAREG djeluje unutar općeg okvira Europske zajednice za djelovanje u području vodne politike čiji je cilj racionalizacija sektora i harmonizacija praksi i načela, te postizanje održivosti vodnih usluga prema načelu povrata troškova od vodnih usluga.

WAREG je deklarirao svoje opće ciljeve:

- razmijeniti zajedničke prakse, informacije, zajedničke analize i usporedbe postojećih modela regulacije vodnog sektora i poslovanja isporučitelja vodnih usluga
- organizirati specijaliziranu obuku, tehničku pomoć i razmjenu znanja i iskustava
- promovirati najbolju praksu i stabilnu regulaciju vodnog sektora na europskoj razini za vodne usluge (vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda)
- promicati aktivnosti suradnje usmjerene na analizu održivosti usluga, odgovarajućih ulaganja u infrastrukturu, odgovarajućih standarda kvalitete usluge i zaštite potrošača;
- voditi otvoreni dijalog s drugim relevantnim regionalnim i međunarodnim organizacijama i nacionalnim institucijama s posebnim naglaskom na europska pitanja u području vodnih usluga.

1.11.2 Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2018. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

Zadaće Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su da sudjeluje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, potiče izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjeluje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćuje Vladu Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga. Vijeće je na sjednici Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača u prosincu 2018. posebno prezentiralo temu: „Opravdanost razlika u cijenama vodnih usluga“ u odnosu na stajališta Državnog ureda za reviziju.

2 CIJENE VODNIH USLUGA

2.1 Zakonski okvir

2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira

Člankom 197. stavak 5. Zakona o vodama uređeno je: „Cijene vodnih usluga određuju se prema načelima **punoga povrata troškova** kako je utvrđeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva, **socijalne prihvatljivosti** cijene vode i **zaštite od monopola**.

Sukladno odredbama članka 206. stavka 1. Zakona o vodama, visinu cijene vodnih usluga odlukom određuje isporučitelj vodne usluge, uz suglasnost jedinice lokalne samouprave. Suglasnost prema članku 207. stavku 1. Zakona o vodama, daju gradonačelnici, odnosno općinski načelnici iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Ta suglasnost ne smije biti uvjetovana.

U roku od 30 dana od podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana.

Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području ili području aglomeracije smatra se da je ista izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su većinski udjeličar, dioničar, odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.

Isporučitelji vodnih usluga dužni su dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga Vijeću za vodne usluge u roku od 5 dana po ishodu suglasnosti.

Isporučitelji vodnih usluga dužni su objaviti odluku o cijeni vodnih usluga na mrežnim stranicama i na drugi prikladan način te ju učiniti javno dostupnom za sve vrijeme njezinog važenja.

2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane

Prema članku 206. stavci 3 i 4. Zakona o vodama:

„Tarifa vodnih usluga javne vodoopskrbe najmanje mora sadržavati:

- osnovnu cijenu vodne usluge i
- cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.

Cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva ne može se utvrditi u visini većoj od 60% od osnovne cijene vodne usluge.“

Količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom.

Preporuka Vijeća za vodne usluge je da se pri propisivanju količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva, što mora biti sastavni dio odluke o cijeni vodne usluge, primjeni standard Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) prema kojem se ova količina iskazuje u litrama/dnevno/per capita te da ta količina ne bude manja od 70 l/dnevno po članu kućanstva. Od 18. svibnja 2013. na snazi je dopunjena je odredba stavka 7. članka 206. Zakona o vodama na način da se: Uredbom (o mjerilima za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU) propisuje i najniža količina isporučene vode nužna za osnovne potrebe kućanstva.

2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Prema članku 205. stavku 1. Zakona o vodama: „Sredstva za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje osiguravaju se iz cijene vodne usluge.“, što uključuje i trošak poslovanja isporučitelja vodnih usluga (op. VVU).

U odredbama članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva utvrđeno je da „Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:

- ⇒ materijalne troškove,
- ⇒ troškove usluga,
- ⇒ troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- ⇒ troškove za zaposlene,
- ⇒ financijske rashode (troškove),
- ⇒ troškove amortizacije dugotrajne imovine,
- ⇒ troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,
- ⇒ trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3., Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.“

2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

Prema članku 6. Uredbe: „Najniža osnovna cijena vodnih usluga sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- očitavanja vodomjera,
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.

2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga.

Visina varijabilnog dijela najniže osnovne cijene vodne usluge izračunava se prema izrazu:

$$\text{NOC}_v = (T - F)/V$$

pri čemu je:

NOC_v – varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga izražen u kunama po m^3 ,

T – iznos planiranih godišnjih troškova (fiksni i varijabilni - ukupno),

V – planirana godišnja količina usluge izražena u jedinici mjere isporučene vodne usluge (m^3).

F – planirani godišnji iznos fiksnih troškova.

2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi

Podaci o cijenama vodnih usluga preuzeti su iz odluka o cijenama vodnih usluga koje su isporučitelji vodnih usluga dužni dostavljati Vijeću.

Podaci o visini naknade za razvoj preuzeti su iz odluka o obračunu i naplati naknade za razvoj koju su donijela gradska i općinska vijeća, a u pojedinim slučajevima i županijske skupštine

Podaci o iznosima naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, koje su prihod Hrvatskih voda, a navedene su u tablicama mogu se razlikovati od stvarno primjenjivanih, s obzirom da Vijeće nema zakonsku ovlast nadzirati zakonitost primjene ovih naknada.

Vijeće je u provedbi nadzora nad odlukama o cijeni vodnih usluga uočilo sljedeće specifičnosti i trendove:

2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusubvencioniranje.

Većina isporučitelja određuje cijene vodnih usluga za različite kategorije obveznika u različitim visinama.

U praksi je najčešća podjela u 2 kategorije obveznika: kućanstva i gospodarstvo ili preciznije na stambene i poslovne prostore.

Dio isporučitelja uvodi posebnu tarifu za sve neprofitne organizacije (Republiku Hrvatsku, jedinice područne i lokalne samouprave, ustanove i udruge).

Dio isporučitelja u zasebni tarifni razred izdvaja samo neke neprofitne organizacije (škole, bolnice, ustanove predškolskog odgoja, ustanove socijalne skrbi, članske organizacije, ustanove u kulturi, botanički i zoološki vrtovi i sl.) a ostale ostavlja u kategoriji poslovnih korisnika („gospodarstvo“) ili i za njih predviđa poseban tarifni razred (npr. za tijela Republike Hrvatske i jedinica područne i lokalne samouprave).

Dio isporučitelja, uglavnom na otocima, u zasebni tarifni razred izdvaja poljoprivredu.

Treba reći da pravo Europske unije izričito ne zabranjuje tzv. međusubvencioniranje (*cross-subsidies*) gdje se jedna tarifa primjenjuje na jednu kategoriju korisnika, a druga na drugu tako da zapravo kategorija korisnika s višom tarifom subvencionira kategorije korisnika s nižom tarifom.

Naše pravo dopušta takvu mogućnost u članku 3. stavak 2. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva: „Ako je osnovna cijena vodne usluge određena u različitoj visini za različite kategorije obveznika, njihov ponderirani zbroj ne smije biti manji od najniže osnovne cijene vodne usluge.“

U Hrvatskoj su prisutni ovi oblici međusubvencioniranja:

Tablica 5. Oblici međusubvencioniranja u Hrvatskoj

Korisnici - davatelji	Korisnici – primatelji
poslovni korisnici	kućanstva
svi nesocijalni korisnici (kućanstva i poslovni korisnici)	socijalni korisnici
javna vodoopskrba	odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Kako smo već ukazali, prema važećim propisima u Hrvatskoj, dopuštene su prve dvije vrste međusubvencioniranja, s tim što je trend u zemljama Europske unije da se isto ne dopusti u okviru tzv. linearne tarife (različita tarifa neovisno o količinskoj potrošnji) već samo kod tzv. blok tarife (različita tarifa za različitu količinsku potrošnju, svrstanu unutar nekoliko raspona potrošnje, tzv. blokovi). O dopuštenosti međusubvencioniranja troškova odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda iz prihoda ostvarenih u javnoj vodoopskrbi u europskoj praksi nema jedinstvenog stava. U najvećem broju primjera se dopušta djelomično subvencioniranje, a u manjem broju se potpuno zabranjuje.

Svi isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijenama vodnih usluga nad kojima je u izvještajnom razdoblju dovršen postupak nadzora zakonitosti utvrdili su fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge.

Kod dijela isporučitelja koji su fiksni dio cijene vodnih usluga utvrdili prema veličini promjera vodomjera, fiksni dio kojega plaćaju korisnici u poslovnim prostorima u većini je slučajeva veći od onoga koji plaćaju kućanstva, budući da poslovni prostori uglavnom imaju veće vodomjere (u skladu s većom isporukom) od kućanstava.

2.2.2 Npropisana osnovica za fiksni dio cijene vodnih usluga

Osnovica za plaćanje fiksnog² dijela cijene vodne usluge nije propisana u Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu 2 načina određivanja te osnovice:

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva taksativno propisuje troškove koje cijena vodne usluge mora pokriti te izričito određuje da fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine.

Uvažavajući navedeno, Vijeće je zauzelo stav da su oba obračuna zakonita. Ujedno je u postupcima nadzora uočilo da je obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjernost stanovništvo – industrija.

Isporučitelji vodne usluge u Republici Hrvatskoj primjenjuju, u najvećem broju slučajeva, model skupnog izračuna fiksnih troškova te obračuna u jednakom iznosu po kategorijama obveznika.

2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena

Nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je sezonske cijene vodnih usluga, pri čemu je tarifa u ljetnim mjesecima bila znatno veća u odnosu na tarife u zimskim mjesecima. Sezonske tarife obrazlagane su potrebom za racionalizacijom korištenja vode u uvjetima mnogostrukog povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima.

Uredba ne sadržava izričite odredbe o sezonskim cijenama.

Vijeće je zauzelo stajalište da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife. Ujedno Vijeće je smatralo da se ni troškovi

² Od značaja za rad Vijeća za vodne usluge je presuda Suda Europske unije (Sud EU) od 7. prosinca 2016. u predmetu C-686/15 (Vodoopskrba i odvodnja): „Zahtjev za prethodnu odluku - Okoliš - Direktiva 2000/60/EZ - Okvir za djelovanje Europske unije u području vodne politike - Povrat troškova vodnih usluga - Izračun iznosa koji plaća potrošač - Varijabilni dio prema stvarnoj potrošnji i fiksni dio koji ne ovisi o toj potrošnji" vidjeti str. 95.

proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje. Vijeće je smatralo da u sezonskim tarifama postoje i elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

Vijeće nije u takvim slučajevima koristilo ovlast suspenzije odluka o cijeni vodnih usluga već je razmjena informacija pismenim putem i usmenim konzultacijama rezultirala izjednačavanjem visine cijena vodnih usluga na razini godine.

U izvještajnom razdoblju nijedan od isporučitelj u obuhvatu nadzora Vijeća nije određivao različito sezonske i izvansezonske cijene.

2.2.4 Cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane

Zakonska je obveza za isporučitelje vodnih usluga imati cijenu vodne usluge za socijalno ugrožene građane u skladu s člankom 206. stavkom 3. podstavak 2. i stavkom 4. Zakona o vodama (tzv. socijalna tarifa). Cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva ne može se utvrditi u visini većoj od 60% od osnovne cijene vodne usluge.

Iz te zakonske odredbe je razvidno da se cijena odnosi samo na varijabilni dio cijene vodnih usluga jer ona ovisi o količini isporučene vode, ne i na fiksni dio.

Iz te odredbe nije potpuno razvidno odnosi li se navedena cijena samo na javnu vodoopskrbu ili i na javnu odvodnju sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda.

Četiri isporučitelja vodnih usluga nema cijenu vodnih usluga za socijalno ugrožene građane u javnoj vodoopskrbi.

Isporučitelji vodnih usluga su i u javnoj odvodnji otpadnih voda uveli socijalnu tarifu. Od te prakse je odstupilo samo 8 isporučitelja vodnih usluga.

Svi drugi isporučitelji primjenjuju posebnu tarifu varijabilnog dijela cijene vodne usluge za socijalno ugrožene građane. Vijeće je pravnu prazninu nedostatka propisane količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva popunilo preporukom. Na svojoj web stranici Vijeće je u primjeru obrasca odluke o cijeni vodne usluge preporučilo isporučiteljima da se kao količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva odredi količina od 70 litara vode dnevno po članu kućanstva, slijedeći stav Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Većina isporučitelja je prihvatila preporuku i u svojim odlukama navelo preporučenu količinu.

Zakonska granica po kojoj socijalno ugroženi građani plaćaju nižu tarifu do količina vode nužne za osnovne potrebe kućanstva a iznad toga punu tarifu je nužna da bi se osigurao zakonski cilj racionalnog korištenja vode. Stoga je implicitno da su isporučitelji bili dužni u svojim odlukama navesti količinu vode za koju smatraju da je nužna za osnovne potrebe kućanstva.

Pojedini isporučitelji su u svojim odlukama o cijeni vodnih usluga propisali da količinu vode nužnu za osnovne potrebe kućanstva određuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave.

No, dio isporučitelja nije odredilo granične količine. Vijeće je u takvim slučajevima tražilo ispravak odluke, što su isporučitelji uvažili.

Dio isporučitelja je uveo socijalnu tarifu i za fiksni dio cijene vodnih usluga, što nije zakonska obveza. Prema Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva osnovna cijena vodne usluge (cijena za građane koji nisu socijalno ugroženi, kao i cijena za gospodarstvo i neprofitne organizacije) mora pokriti ukupne troškove upravljanja i pogona. Dakle, Uredba je dopustila još jedan oblik među-subvencioniranja: od nesocijalnih kategorija prema socijalnim.

Međutim dio isporučitelja vodnih usluga je odredio uz suglasnost gradonačelnika odnosno općinskih načelnika da razliku od 40% do osnovne cijene pokriju jedinice lokalne samouprave iz svojih proračuna.

2.2.5 Amortizacija

2.2.5.1 Cijene vodnih usluga uključuju ili ne uključuju amortizaciju komunalnih vodnih građevina financiranih iz potpora

Isporučitelji su na različit način uključivali ili isključivali trošak amortizacije u cijenu vodne usluge.

Neki isporučitelji su u izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga uključili i ukupne troškove amortizacije vodnih građevina, iako se dio tog iznosa odnosi na amortizaciju dugotrajne imovine financirane primljenim potporama od Hrvatskih voda ili Državnog proračuna koje su namijenjene izgradnji vodnih građevina.

Prema odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda, MRS 20 točka 13. moguća su dva pristupa računovodstvu državnih potpora: kapitalni pristup prema kojem se potpora odobrava izravno u korist udjela dioničara (potpora u temeljni kapital) i dobitni pristup prema kojem se potpora unosi u prihod tijekom jednog ili više razdoblja. Obračun amortizacije ovisi o pristupu koji se izabere. Odabere li isporučitelj vodne usluge dobitni pristup, evidentirat će primljene potpore kao odgođeni prihod i amortizacija na dugotrajni dio imovine financiran iz potpora ne obračunava se u cijeni usluge. Međutim, nakon isteka vijeka upotrebe tako financiranog objekta, za izgradnju objekta ili nabavu opreme bit će potrebna nova potpora. Odabere li kapitalni pristup, a namjena potpore je financiranje nabave imovine koja ima pravno-vlasnički status javnog dobra, primjereno je iskazati takvu potporu kao povećanje javnog kapitala. U okviru ovog pristupa, amortizacija ukupne dugotrajne imovine, neovisno o izvoru financiranja, obračunava se u cijeni usluge.

Činjenica je da Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva nije izvršila izbor između dva modela koji MRS omogućuje.

No s obzirom na obveze koje za Republiku Hrvatsku proizlaze iz članka 9. EU Okvirne direktive o vodama i pravila o korištenju EU fondova za vodne projekte o povratu troškova iz vodnih usluga, za očekivati je da će se u novoj Uredbi ovo pitanje definitivno riješiti.

2.2.5.2 Amortizacija – u fiksnom ili varijabilnom dijelu cijene

Amortizacija je prema Međunarodnim računovodstvenim standardima i prema ekonomskoj doktrini nedvojbeno fiksni trošak.

No, Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je taksativno propisala koji se fiksni troškovi mogu pokriti iz fiksnog dijela cijene vodne usluge. Svi ostali troškovi (varijabilni i fiksni) se pokrivaju iz varijabilnog dijela cijene vodne

usluge. Da je drukčije određeno fiksni dio cijene vodnih usluga bio bi enormno viši u odnosu na varijabilni.

Svi isporučitelji vodnih usluga u Republici Hrvatskoj su se pridržavali ovog pravila i nije zabilježen slučaj da se amortizacija uključivala u fiksni dio cijene vodne usluge.

2.3 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga

2.3.1 Broj isporučitelja vodnih usluga

Broj i struktura isporučitelja vodnih usluga je sadržano u Sažetku glavnih pokazatelja u sektoru vodnih usluga.

Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Izvan nadzora Vijeća bili su i privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Riječ je o koncesionarima kojima su cijene određene koncesijskim ugovorom dodijeljenom u javnom natječaju od strane jedinice lokalne samouprave. Cijene njihovih vodnih usluga nisu sadržane u odlukama o cijenama vodnih usluga javnih isporučitelja vodnih usluga.

Mali neregulirani vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Vrlo često ne postoji nikakva osoba, pravna ili fizička koja upravlja njima.

2.3.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora

Tijekom 2018. Vijeće je zaprimilo 40 novih odluka o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka.

U 38 odluka o cijeni vodnih usluga čija je obrada završena do 31. prosinca 2018. godine Vijeće nije utvrdilo elemente nezakonitosti koji bi posljedično doveli do obustave od izvršenja istih odluka.

U slučajevima dvije odluke o cijeni vodnih usluga, u kojima su utvrđeni elementi nezakonitosti, Vijeće je pozvalo isporučitelje na usklađenje u naknadnom roku.

2.3.3 Obustave odluka o cijeni vodnih usluga

Vijeće je u izvještajnom razdoblju obustavilo dvije odluke o cijeni vodnih usluga i to:

- a) Odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelja vodnih usluga Komunalno d.o.o. Vrgorac, Težačka 8, Vrgorac od 31. prosinca 2016., u cijelosti

Isporučitelj nije prije donošenja predmetne Odluke zatražio suglasnosti od svih gradonačelnika odnosno načelnika svih jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Traženje suglasnosti gradonačelnika i općinskih načelnika nakon donošenja odluke o cijeni vodnih usluga ne može konvalidirati ovaj

nedostatak, jer se suglasnosti moraju ishoditi odnosno zatražiti prije donošenja odluke o cijeni vodnih usluga.

Isporučitelj nije pri donošenju Odluke poštivao zakonske obveze iz članka 197. stavak 1. i članka 198. stavak 1. Zakona o vodama („Narodne novine“ br. br. 153/09,63/11, 130/11, 56/13 i 14/14) i članka 3. točka 4. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva („Narodne novine“ br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16; skraćeno: ZFVG) koje glase:

„Vodne usluge se pružaju pod nediskriminacijskim uvjetima (...).“ (čl. 197.st.1. ZoV-a)

„Cijene vodnih usluga određuju se prema načelima punoga povrata troškova kako je utvrđeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnog gospodarstva, (...).“ (čl. 197.st.5. ZoV-a)

„Voda ima svoju ekonomsku vrijednost koju čine izdaci potrebni radi osiguranja njezine dostupnosti i zaštite te radi izgradnje, upravljanja i održavanja vodnih sustava, i tu vrijednost cijena vode mora izraziti. Povrat tih izdataka osigurava se jednim dijelom plaćanjem cijena vodnih usluga na vodoopskrbnom području, aglomeraciji ili uslužnom području sukladno Zakonu o vodama te (...) (načelo punoga povrata troškova)“ (čl. 3. toč.4. ZFVG-a)

„Osnovna jedinica za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe je vodoopskrbno područje, a za obavljanje djelatnosti javne odvodnje je aglomeracija.“ (čl. 198.st.1.ZoV-a)

Isporučitelj je odredio različite cijene vodnih usluga za korisnike u stambenim prostorima s područja različitih jedinica lokalne samouprave, tako što ih je podijelio na jedinice koje zakonom niti provedbenim propisima nisu propisane (zone) i to zone A, B, C i D i odredio niže cijene na području Grada Vrgorca (zona A) a više cijene prema korisnicima s područja drugih jedinica lokalne samouprave (zone B, C i D). U odnosu na korisnike u poslovnim prostorima isporučitelj nije određivao cijene vodnih usluga po zonama. Isporučitelj se očitovao da mu je kriterij za različito određivanje cijena vodnih usluga prema korisnicima s područja različitih jedinica lokalne samouprave uvjetovan povećanim troškovima s osnova različite udaljenosti tzv. perifernih dijelova vodoopskrbnog sustava u odnosu na izvorište Ovo pravno stajalište isporučitelja nije dosljedno niti je pravno prihvatljivo.

Naime, da je isporučitelj dosljedno primijenio kriterij udaljenosti korisnika od izvorišta isti se ne bi primjenjivao tek iza granice jedinice lokalne samouprave koja je jedini osnivač isporučitelja (Grad Vrgorac) nego bi se primjenjivao i unutar granica Grada Vrgorca tj. korisnici s područja Grada Vrgorca udaljeniji od izvorišta bi plaćali povećanu tarifu (npr. na svaki kilometar mreže udaljen od izvorišta tarifa bi se uvećavala za određeni iznos). Iz tog razloga ovo Vijeće smatra da je isporučitelj nedosljednom primjenom kriterija udaljenosti korisnika od izvorišta postupao diskriminatorno u odnosu na korisnike izvan područja Grada Vrgorca.

b) Odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelja Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. od 29. studenog 2017; djelomično

U skladu s odredbama Zakona o vodama (NN 153/09,63/11, 130/11, 56/13 i 14/14) kojim se određuje „Vodne usluge se pružaju pod nediskriminacijskim uvjetima i socijalno prihvatljivim uvjetima“. (čl.197.st.1.) „Cijene vodnih usluga se određuju prema načelima punog povrata troškova vodnih usluga, socijalne prihvatljivosti cijene vode i zaštite od monopola.“ (čl . 197.st.5.). Načelo zaštite od monopola podrazumijeva, između ostalog, i da cijena vodnih usluga ne smije imati narav oporezivanja tj. određivanja tarife prema ekonomskoj snazi korisnika.

U tom smislu je Vijeće obustavilo od izvršenja Odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelja vodnih usluga Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. od 29. studenog 2017. i to

točka V. stavak 2) podtočka 4. (u tablici) koja glasi: Osnovna cijena vodne usluge javne vodoopskrbe (varijabilna) 9,87 kn/m³“ u dijelu koji prelazi visinu od 8,37 kn/m³ ne računajući porez na dodanu vrijednost.

Vijeće je naime utvrdilo da je isporučitelj vodnih usluga, pri izradi jedinstvene odluke o cijeni vodnih usluga na uslužnom području, utemeljio nove tarifne razrede značajnim smanjivanjem cijene vodne usluge kućanstvima na 3 ranija tarifna područja (Dugo Selo, Ivanić Grad i Vrbovec sa 7,00 kn/m³, 5,53 kn/m³ i 7,34 kn/m³ na jedinstvenu cijenu od 5,14 kn/m³) koja imaju najveću potrošnju vode, a poslovnim korisnicima povećalo cijenu vodnih usluga (varijabilnu) na jedinstvenih 9,87 kn/m³. Vijeće je utvrdilo da je ukupna računa pokriva nedostajuće razlike, utemeljena primarno na potrošnji najvećeg korisnika na području pružanja usluge (PIK Vrbovec d.d., s cca 550.000 m³ potrošnje vode godišnje). Istom je cijena porasla s 7,00 kn/m³ na 9,87 kn/m³ ili 34%.

Vijeće je smatralo da je isporučitelj postupao diskriminacijski prema najvećem korisniku vodnih usluga, narušio dotadašnji prosječni omjer cijene vode kućanstva/poslovni korisnici od 1:1,43 te da je cijenu javne usluge formirao protivno načelu zaštite od monopola, dajući joj narav oporezivanja tj. određujući je prema ekonomskoj snazi jednog korisnika vodne usluge.

2.4 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge nije imalo zakonskih ovlasti za provedbu ovog nadzora, već taj nadzor po odredbama Zakona o vodama provodila vodopravna inspekcija a od 18. svibnja 2013. gospodarska inspekcija koja je naknadnim izmjenama zakona promijenila naziv u tržišna inspekcija.

3 CIJENA VODE PREMA DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)

3.1 Dopuštena trgovina vodom između dva isporučitelja

Zakon o vodama dopušta trgovinu vodom namijenjenoj ljudskoj potrošnji između različitih isporučitelja vodnih usluga radi (a) trajnog rješavanja vodoopskrbe područja koja nemaju dostatne ili kvalitetne vlastite vodozahvate i izvorišta (veleisporuke) ili (b) rješavanja povremenih nestašica vode (interventne isporuke), no Zakon tu cijenu ograničava. Zakon o vodama dopušta da i drugi korisnik vode može prodati tehnološku ili drugu vodu isporučitelju vodne usluge. I tu cijenu Zakon ograničava. Ova se ograničenja ne odnose na prekograničnu prodaju vode gdje se cijena određuje slobodno.

3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene

Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) cijena vode namijenjene ljudskoj potrošnji u veleisporuci i interventnoj isporuci bila je određena kao maloprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od prosječne cijene vodne usluge koja se primjenjuje na korisnike na njegovom vodoopskrbnom području (nap.VVU – misli se na cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe – varijabilnu), koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz

građevine javne vodoopskrbe, a ako takvih korisnika nema obavezan je odrediti cijenu *vodne usluge* sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208. st.1.)

Od stupanja na snagu (18.05.2013.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) cijena vode u veleisporuci i interventnoj isporuci vode namijenjene ljudskoj potrošnji je bila određena kao veleprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja, koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz građevine javne vodoopskrbe, *a ako takvih korisnika nema* obavezan je odrediti cijenu *vodne usluge* sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208.st.1.). Sintagma „*a ako takvih korisnika nema*“ ostala je očitom greškom u tekstu Zakona a ispravak nije izvršen. Isto tako u Zakonu je ostala pogrešna nominacija „cijena vodne usluge³“ iako je u prvom dijelu zakonske dispozicije ova cijena ispravno nominirana kao „cijena vode“. Zakonodavac je dakle limitirao kupoprodajnu cijenu vode na veleprodajnu cijenu vode uvećanu za trošak transporta vode do drugog isporučitelja a ako to nije moguće cijena se određuje prema tri zakonska načela. Razlog promjene u zakonskom uređenju je bio spriječiti da prodavatelj prevali neracionalnosti vlastitog poslovanja (gubitke vode, prekomjerni broj zaposlenih i dr.) na kupca. Tri zakonska načela prema kojima se supsidijarno određuje cijena vode između dva isporučitelja su načela punoga povrata troškova, socijalne prihvatljivosti cijene vode (priuštivosti) i zaštite od monopola (članak 197. stavak 5. Zakona o vodama).

Vijeće za vodne usluge, sukladno odredbi članka 219. stavak 4. Zakona o vodama nadzire zakonitost određivanja cijene vode iz članka 208. Zakona o vodama.

3.3 Određivanje cijene vode i privremene mjere Vijeća

Cijena vode između dva isporučitelja vodnih usluga određuje se na dva načina:

- pisanim ugovorom između sudionika ili
- jednostranom odlukom prodavatelja (ali zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga) koju kupac prihvaća prihvatom isporuke ili prihvatom isporuke i plaćanjem računa po toj cijeni čime se smatra da je sklopljen usmeni ugovor između sudionika isporuke.

Stavkom 3. članka 208. Zakona propisano je: „Isporučitelj vodne usluge koji je nezadovoljan cijenom vode određenom po drugom isporučitelju ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovornu cijenu. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu vode.“

Vijeće za vodne usluge ukida privremenu mjeru i kad se kupac i prodavatelj sporazume o novoj cijeni vode pisanim ugovorom.

3.4 Sudionici i cijene vode

Vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji prodaju drugim isporučiteljima vodnih usluga:

- isporučitelji vodnih usluga koji opskrbljuju vodom kućanstva i poslovne korisnike (isporučitelji na malo) i

³ Ispravna je nominacija i u stavku 3. članka 208.

- isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju samo isporuke drugim isporučiteljima vodnih usluga (isporučitelji na veliko).

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u 2018. iznose 43.109.559,24 m³/godišnje. Ukupno je 42 isporučitelja vodnih usluga prodavao vodu u veleisporuci i interventnim isporukama, kako slijedi:

Tablica 6. Veleisporuke i interventne isporuke (količine i prodavatelji)

Rbr.	ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA (prodavatelji)	2017. (m ³)	2018. (m ³)
1.	VG Vodoopskrba d.o.o Velika Gorica	6.276.451,00	6.493.422,00
2.	Vodovod d.o.o Omiš	5.076.278,00	5.517.718,00
3.	Istarski vodovod d.o.o. Buzet	4.763.083,00	4.441.364,00
4.	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	4.148.082,00	4.144.816,00
5.	Vodovod Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj	3.773.751,00	3.773.067,00
6.	Vodoopskrba Kupa d.o.o. Novo Selište	5.021.393,00	3.352.215,00
7.	Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci	2.367.234,00	2.512.430,24
8.	Vodovod Brač d.o.o. Supetar	2.433.851,00	2.421.516,00
9.	NPKLM d.o.o. Korčula	2.082.857,00	1.339.306,00
10.	Vodovod d.o.o. Zadar	1.588.456,00	1.310.334,00
11.	Komunalac d.o.o. Biograd na moru	----	1.240.311,00
12.	KD vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	1.183.150,00	1.201.650,00
13.	Vodovod Dubrovnik d.o.o. Dubrovnik	1.110.445,00	1.100.598,00
14.	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	990.589,00	761.210,00
15.	Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	631.755,00	656.506,00
16.	Vodovod d.o.o. Makarska	631.273,00	626.900,00
17.	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	436.200,00	449.679,00
18.	Vodovod i odvodnja Cetinske krajine d.o.o. Sinj	904.729,00	441.027,00
19.	Hidrobela d.o.o. Belišće	322.369,00	275.999,00
20.	Vodovod zapadne Slavonije d.o.o. Nova Gradiška	678.834,00	133.200,00
21.	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. Zagreb	-----	113.920,00
22.	Rad d.o.o. Drniš	305.303,00	104.096,00
23.	Vodne usluge d.o.o. Bjelovar	120.662,00	102.151,00
24.	Komunalac ViO d.o.o. Delnice	108.214,00	94.979,00
25.	Spelekom d.o.o. Rakovica	86.132,00	93.495,00
26.	Varkom d.d. Varaždin	105.502,00	81.374,00
27.	Liburnijske vode d.o.o. Ičići	142.044,00	64.822,00

28.	Koprivničke vode d.o.o. Koprivnica	71.079,00	61.645,00
29.	Moslavina d.o.o. Kutina	-----	44.572,00
30.	Metković d.o.o. Metković	27.625,00	29.391,00
31.	Komunalac d.o.o. Otočac	29.017,00	24.002,00
32.	Vodovod Novska d.o.o. Novska	128.792,00	23.686,00
33.	Komunalije vodovod d.o.o. Čazma	24.069,00	16.861,00
34.	Ivkom-vode d.o.o. Ivanec	39.498,00	13.999,00
35.	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Ogulin	14.930,00	13.628,00
36.	LIP-KOM d.o.o. Lipovljani	6.536,00	10.704,00
37.	Komunalac d.o.o. Vrgorac	11.138,00	8.719,00
38.	HumVio d.o.o. Hum na Sutli	8.631,00	7.823,00
39.	Usluga d.o.o. Gospić	6.592,00	3.196,00
40.	Komunalno Ozalj d.o.o. Ozalj	1.420,00	1.804,00
41.	VIOP d.o.o. Pregrada	638,00	1.166,00
42.	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. Vojnić	766,00	198,00
	Ukupno:	45.709.700,00⁴	43.109.559,24

Isporučitelji pod rednim brojevima 5. i 6. (**Vodovod Hrvatsko Primorje-južni ogranak d.o.o. Senj** i **Vodoopskrba Kupa d.o.o. Novo Selište**) su isključivo veleisporučitelji,

Isporučitelj pod rednim brojem 9. (**NPKLM vodovod** ili Neretvansko-Pelješko - Korčulansko – Lastovsko - Mljetski vodovod d.o.o. Korčula) obavlja i maloisporuku i veleisporuku, ali veleisporuku u većim količinama u odnosu na maloisporuku.

U prethodnom izvještajnom razdoblju (2017.) Regionalni vodovod Davor - Nova Gradiška d.o.o. Davor je također imao maloisporuku i veleisporuku, ali veleisporuku u većim količinama. Spajanjem sa Slavčom d.o.o. iz Nove Gradiške u Vodovod zapadne Slavonije d.o.o. Nova Gradiška, količine vode u maloisporuci postaju znatno veće, nego količine u veleisporuci.

⁴ Izvešće o radu Vijeća za vodne usluge za 2017. sadržavalo je podatak o ukupno 45.623.567 m³ vode za ljudsku potrošnju u veleisporuci i interventnoj isporuci. Sadašnji podatak sadržava i dodatne količine koje su pojedini isporučitelji vodnih usluga iskazali tek u 2018.

3.5 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na malo

Isporučitelji vodnih usluga nemaju zakonsku obvezu obavještavati Vijeće o cijeni vode između dva isporučitelja. Tijekom 2017. veleisporuke vode obavljalo je 38 isporučitelja vodnih usluga na malo i to u ukupnoj količini od 36.828.423 m³.

U prethodnom izvještajnom razdoblju Vijeće je interveniralo u veleisporuke vode za ljudsku potrošnju i donijelo 7 privremenih mjera kojim se određuje cijena veleisporuke vode:

Tablica 7. Privremene mjere iz 2015., 2016. i 2017.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerno mjesto: Dubravica)	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja

Tablica 8. Privremene mjere u 2018.

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. (mjerno mjesto Svibje, prema Ivanić Gradu)	2,53 (M)	1,71 - na zahtjev kupca
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić	Vodovod i odvodnja Bistra d.o.o. (na 2 mjerna mjesta u Novakima Bistranskim, na mjernom mjestu u Bukovju Bistranskom i na 2 mjerna mjesta u Donjoj Bistri)	3,57 (M)	1,50 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (na mjernom mjestu: Luka II)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca

U tablicama su označene cijene vode koje su manje (M) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe na svom području pružanja usluge.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (V) na svom području pružanja usluge.

Već iz toga je razvidno da su cijene označene kao V određene protivno članku 208. stavak 1. Zakona o vodama. Vijeće nema odgovora zašto kupci u takvim slučajevima ne pokreću sudske postupke i postupke donošenja privremene mjere.

3.6 Struktura cijene vode između dva isporučitelja

Cijena vode između dva isporučitelja u smislu Zakona o vodama nije isto što i cijena vodne usluge koja se naplaćuje (krajnjim) korisnicima vodnih usluga (kućanstvima i poslovnim korisnicima).

Cijena vode između dva isporučitelja može sadržavati samo:

- cijenu prema isporučenoj količini vode (kn/m³) i

- porez na dodanu vrijednost (PDV).

Cijena vode između dva isporučitelja ne može sadržavati:

- fiksni dio cijene - Fix, npr. po korisniku/mjesečno (jer je ova cijena u cjelosti varijabilna)
- naknadu za razvoj - NR (jer se ona zakonito može naplaćivati samo uz cijenu vodne usluge)
- naknadu za korištenje voda - NKV (jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne vodoopskrbe a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava) i
- naknadu za zaštitu voda - NZV (jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne odvodnje a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava).

Unatoč ovim zakonskim dispozicijama dio isporučitelja vodnih usluga:

- pogrešno nominira cijenu vode između dva isporučitelja vodnih usluga kao cijenu vodnih usluga i
- pogrešno strukturira cijenu vode prema drugom isporučitelju tako što naplaćuje i fiksni dio cijene i/ili naknadu za korištenje voda i/ili naknadu za zaštitu voda.

Vijeće je ovu nezakonitu praksu uočilo kod Vodovoda d.o.o. Šibenik, (Fix, NKV i NZV) Vodoopskrbe d.o.o. Darda (Fix) a izvjesno je da praksa egzistira i kod drugih isporuka između dva isporučitelja.

3.7 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko

Vijeće za vodne usluge je utvrdilo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala prodaja vode između 2 isporučitelja na veliko kao prodavatelja i 7 isporučitelja vodnih usluga kao kupaca kako slijedi:

Tablica 9. Cijene veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) po ugovoru ili po odluci prodavatelja
1.	Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja	Privreda d.o.o. Petrinja	2,20
		Sisački vodovod d.o.o. Sisak	2,20
2.	Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj	Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag	2,00
		Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj	2,00
		Vrelo d.o.o. Rab	2,00

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) po ugovoru ili po odluci prodavatelja
		Crno Vrilo d.o.o. Karlobag	2,00
		Komunalije d.o.o. Novalja	2,00

3.8 Prodaja tehnološke vode

Prema članku 208. stavak 2. Zakona o vodama: „Osoba koja isporučitelju vodne usluge isporučuje tehnološku ili drugu vodu, koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji određuje njezinu cijenu sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane 1 isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema 2 kupca:

Tablica 10. Prodaja tehnološke vode

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja
1.	INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	1,98
		Vodovod Novska d.o.o. Novska	2,20

4 CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ SABIRNIH JAMA

4.1 Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Odredbama Zakona o vodama definiran je pojam vodnih usluga na način da isti podrazumijeva djelatnost javne vodoopskrbe i djelatnost javne odvodnje. Djelatnost javne odvodnje uključuje i djelatnost pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.

Pravne i fizičke osobe dužne su otpadne vode ispuštati u građevine javne odvodnje ili u individualne sustave odvodnje otpadnih voda, odnosno na drugi način sukladno odluci o odvodnji otpadnih voda koju za područje aglomeracije u granicama jedinice lokalne samouprave donosi njezino predstavničko tijelo. U slučaju da se aglomeracija prostire na područje više jedinica lokalne samouprave, odluku o odvodnji donosi jedinica regionalne

samouprave na prijedlog jedinica lokalne samouprave. Odluka se donosi po prethodno pribavljenom mišljenju Hrvatskih voda.

Djelatnost pražnjenja i odvoza otpadnih voda može obavljati isporučitelj vodne usluge ili se ista može dodijeliti drugoj osobi putem davanja koncesije. Način i uvjete davanja koncesije utvrđuje odlukom o odvodnji jedinica lokalne samouprave. Koncesija se daje na razdoblje od 3 do 5 godina. Ugovor sklapa jedinica lokalne samouprave. Koncesija se vodi u registru koncesija u ministarstvu nadležnom za financije.

Činjenica je da Vijeće za vodne usluge ne raspolaže s podacima o načinu obavljanja djelatnosti tj. koliko jedinica lokalne samouprave je dodijelilo objavljenje djelatnosti isporučiteljima vodnih usluga, a koliko ih je dodijelilo koncesiju drugim pravnim osobama. Nepotpune podatke moguće je dijelom iščitati iz dostavljenih odluka o cijeni vodnih usluga ukoliko je djelatnost organizirana putem isporučitelja vodne usluge i ukoliko je cijena utvrđena odlukom o cijeni vodne usluge. Podatke nije moguće utvrditi iz odredbi pojedinačnih odluka o odvodnji kojom se utvrđuju uvjeti i način davanja koncesije budući Vijeće ne raspolaže niti sa predmetnim odlukama.

Vijeće stoga predlaže da se kroz novu zakonsku regulativu utvrdi da odluka o cijeni vodnih usluga mora sadržavati i cijenu vodne usluge pražnjenja otpadnih voda iz sabirnih jama.

4.2 Cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama utvrđuje se odlukom o cijeni vodnih usluga koju donosi isporučitelj vodne usluge uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave. Izuzetak je slučaj kada djelatnost ne vrši isporučitelj već druga pravna osoba putem koncesije, u kojem slučaju cijenu utvrđuje jedinica lokalne samouprave. U tim slučajevima Vijeće za vodne usluge ne nadzire zakonitost cijene te djelatnosti i ne raspolaže podacima o iznosima cijena i načinu obračuna cijene. Budući se radi o istoj vrsti djelatnosti, postojeće zakonsko rješenje nije odgovarajuće iz razloga što zakonitost cijena koncesionara nitko ne nadzire i u konačnici ne postoji evidencija.

Navedena problematika stoga bi se riješila putem naprijed navedenog prijedloga za izmjenu zakonskih propisa.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena pražnjenja i odvoza otpadnih voda Vijeće vrši kroz nadzor nad odlukama o cijeni vodnih usluga. Evidencija cijena djelatnosti iz odluka o cijenama ne postoji, budući pojedini isporučitelji cijenu djelatnosti ne utvrđuju odlukom već cjenicima ili na neki treći način i u pravilu je ne objavljuju na web stranicama isporučitelja.

Analizom pojedinačnih cijena kojima Vijeće raspolaže utvrđena su različita postupanja u pogledu obračuna po jedinici mjere kao i vrlo različiti iznosi cijena za pružanje usluge. U pogledu jedinice mjere u najvećem broju slučajeva cijena se utvrđuje po m³ pražnjenja, ali postoje i slučajevi gdje se cijena utvrđuje po cisterni određene zapremnine bez obzira na stvarno ispražnjenu količinu. Posebna kategorija su slučajevi gdje se vrši pražnjenje i odvoz, ali se ne plaća usluga budući isporučitelj vrši naplatu odvodnje svim korisnicima vodoopskrbe bez obzira jesu li priključeni na sustav odvodnje ili nisu, kao i slučajevi gdje se usluga na navedeni način naplaćuje samo do određene količine pražnjenja, a za količinu pražnjenja iznad toga naplaćuje se po utvrđenoj cijeni pražnjenja po m³. Evidentirani su i slučajevi gdje

jedinice lokalne samouprave na različite načine sufinanciraju usluge pražnjenja i odvoza isporučiteljima. Sve navedeno nije u skladu sa zakonskim propisima. Naime, člankom 205. Zakona o vodama utvrđeno je da se sredstva za obavljanje djelatnosti osiguravaju iz cijene vodnih usluga, dakle u konkretnom slučaju iz cijene pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama, a ne iz cijene odvodnje (varijabilni dio) na koju korisnici nisu ni priključeni ili iz proračuna jedinica lokalne samouprave. Također je propisano da osnovica za obračun cijene djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda nije količina isporučene vode kao za druge vodne djelatnosti.

Činjenica je da Vijeće do prethodno navedenih saznanja u pravilu dolazi putem raznih upita i predstavki građana i pravnih osoba. Naime, iz same odluke o cijeni vodnih usluga nije moguće utvrditi dali se usluga odvodnje naplaćuje svim korisnicima vodne usluge vodoopskrbe ili samo onim korisnicima koji su priključeni na sustav odvodnje.

Vijeće je stava da je moguće da se usluga odvodnje naplaćuje korisnicima kojima se usluga odvodnje putem fiksne mreže ne pruža, ali pod uvjetom da isporučitelj organizira pražnjenje septičkih jama obveznicima bez naknade u određenim vremenskim terminima.

4.3 Problematika pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Problematika obavljanja predmetne djelatnosti nije u potpunosti zakonski riješena što se svakako odnosi i na problematiku cijene i pokriva troškova koje imaju isporučitelji. Činjenica je da potpuna evidencija broja i stanja sabirnih jama na područjima jedinica lokalne samouprave ne postoji ili su manjkave pa bi svakako zakonskim odredbama trebalo propisati obvezu vlasnika nekretnina da jedinicama lokalne samouprave prijave postojanje sabirnih jama.

Nepotpune podatke moguće je dobiti od samih isporučitelja i koncesionara s obzirom na broj pražnjenja sabirnih jama.

Odredbama Zakona o sanitarnoj inspekciji utvrđena je nadležnost sanitarnog inspektora za kažnjavanje za prekršaja ako se sadržaj septičke jame prazni po svom zemljištu, zemljištu drugog korisnika ili pak na javnu, prometnu ili zelenu površinu i ako nema dokaza ovlaštene pravne ili fizičke osobe o redovitom pražnjenju septičke jame. Da bi sanitarni inspektori mogli vršiti kontrolu redovitog pražnjenja sabirnih jama bilo bi neophodno da raspoložu podacima o postojanju i broju sabirnih jama te njihovim lokacijama što očito nije slučaj pa se najvjerojatnije postupa samo po određenim prijavama građana.

4.3.1 Nepropusnost sabirnih jama

Kapaciteti isporučitelja u pravilu su dimenzionirani za pražnjenje većeg broja sabirnih jama od onog koje prazne i ostvaruju troškove koji nemaju pokriće u cijeni usluge. za razmisliti je dali uvesti i fiksni dio usluge koji pretpostavlja točnu evidenciju svih vlasnika sabirnih jama.

5. NAKNADA ZA RAZVOJ

5.1 Uvođenje i namjene potrošnje naknade za razvoj

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina. Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.

Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.

Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.

Visina naknade za razvoj na jedinicu mjere isporučene vodne usluge ili stopa na iznos cijene vodne usluge određuje se odlukom o obračunu i naplati naknade za razvoj, koju donosi predstavničko tijelo.

Odlukom se propisuju se detaljnije namjene kojima služi prihod od naknade za razvoj, način i rokove uplate naknade za razvoj, nadzor nad obračunom i naplatom naknade za razvoj, a može detaljnije propisati obveznike, osnovicu, izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšice, prekršajne odredbe te postupak za njihovo ostvarenje.

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina, sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina iz Zakona o vodama na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Naknada za razvoj mora se koristiti tako da se osigura ravnomjeran razvoj sustava javne vodoopskrbe i javne odvodnje na vodoopskrbnom području ili aglomeraciji.

Odluke o naknadi za razvoj objavljuju se u službenim glasilima jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave.

5.2 Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj

Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za

vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Tijekom 2017. nije bilo zahtjeva prema Vijeću radi primjene navedenih ovlasti.

5.3 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

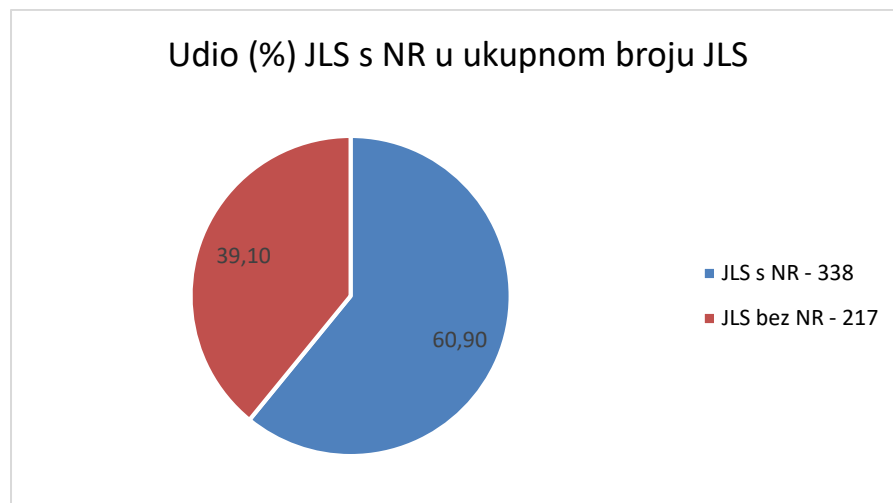
Iako Vijeće nadzire zakonitost odluka o naknadi za razvoj, ne postoji zakonom propisana obveza isporučitelja vodnih usluga ili jedinica lokalne samouprave da dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću.

Taj nedostatak Vijeće otklanja pozivajući isporučitelje vodnih usluga da dostave odluke o naknadi za razvoj, kao i izmjene i dopune takvih odluka, što se poštuje u velikoj mjeri ali ne u potpunosti.

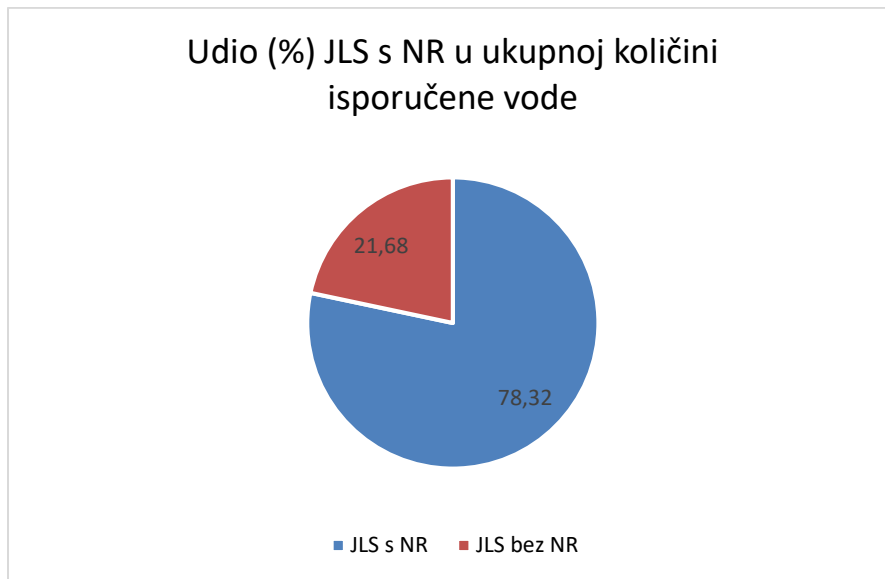
Tablica 11. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s uvedenom NR	Broj JLS bez uvedene NR
2016.	555	276	279
2017.	555	319	236
2018.	555 ⁵	338	217

Grafikon 1. Udio (%) JLS u ukupnom broju JLS

⁵ Podaci Ministarstva uprave, od toga 428 općina i 127 gradova, <https://uprava.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-organizaciju-uprave/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/846>

Grafikon 2 Udio (%) JLS s NR u ukupnoj količini isporučene vode

5.4 Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

Tijekom 2018. Vijeće nije uočilo nezakonitosti u dostavljenim odlukama o naknadi za razvoj, osim što je po zahtjevu isporučitelja vodnih usluga Komunalno d.o.o. Vrgorac, Vijeće postupilo kako slijedi:

U skladu s člankom 58.a stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13 i 154/14): „ (1) Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od $\frac{1}{2}$ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području. (2) Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.“

Na zahtjev isporučitelja vodnih usluga Komunalno d.o.o. Vrgorac, Vijeće je tijekom 2018. donijelo dvije odluke i to: Odluku o obračunu i naplati naknade za razvoj u dijelu Općine Podgora, dijelu Općine Zagvozd te Gradu Vrgorcu (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, objava od 5. rujna 2018.) i Odluku o obračunu i naplati naknade za razvoj u Općini Pojezerje i dijelu Grada Ploča (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije, 16/2018.), kojom je proširilo obvezu plaćanja naknade za razvoj na više naselja u području pružanja usluge isporučitelja vodne usluge te je ujednačilo uvjete pod kojima se ista naknada može zakonito utrošiti i to isključujući ograničenje iz članka 3. Odluke o obračunu i naplati naknade za razvoj i izgradnju komunalnih vodnih građevina, koju je 6. srpnja 2016. donijelo Gradsko vijeće Vrgorca, kojom je potrošnja te naknade, prikupljene na području Grada Vrgorca može utrošiti samo na području toga Grada.

6. FINANCIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

6.1 Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

Razumijevajući ograničenja i nedostatke koje sustav samostalne prijave ima, Vijeće je izvršilo uvid u pokazatelje financijskog poslovanja isporučitelja vodnih usluga za 2017. i 2018. kao dopunski kontrolni indikator o povratu troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj, kao i indikator samoodrživosti sektora vodnih usluga u cijelosti i javnog dijela sektora vodnih usluga.

U odnosu Izvešće o radu Vijeća za vodne usluge za 2017. izrađena je rekalkulacija financijskih podataka za 2017. tako što je izračun zadržao VSI Vodovod Butoniga d.o.o. i uključio Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. (ZOV-UIP d.o.o.) **koji nemaju pravni položaj isporučitelja vodnih usluga, ali obavljaju ključne poslove u djelatnostima vodnih usluga, kao da jesu isporučitelji vodnih usluga**⁶

Tablica 12. Poslovni subjekti u sektoru vodnih usluga obuhvaćeni obradom financijskih pokazatelja

Podnositelji temeljnih financijskih izvještaja (TFI)	2017.	2018.
Isporučitelji vodnih usluga (javni i koncesionar*)	164	164
VSI Vodovod Butoniga d.o.o. i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o.	2	2
Ukupno	166	166

*Obradom je obuhvaćen koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu. Obradom nije obuhvaćen koncesionar TDR d.o.o. Rovinj, koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar, jer kod njega nije moguće iz javno dostupnih podataka utvrditi koji se financijski podaci odnose na djelatnost pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, a koji na sve ostale djelatnosti.

Iako je broj isporučitelja koji su dostavili TFI u 2018. identičan kao i u 2017. to nisu istu isporučitelji. U 2018. po prvi put predaju TFI novi javni isporučitelji vodnih usluga u području javne odvodnje (uglavnom mikro-poduzetnici), koji su nastali kao posljedica sufinanciranja izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u manjim jedinicama lokalne samouprave iz Programa ruralnog razvoja 2014.-2020., bez adekvatne studije izvedivosti projekta⁷. Isto tako Vodovod Zapadne Slavonije d.o.o. Nova Gradiška⁸ je po prvi put predao konsolidirana TFI za cijelu godinu.

⁶ I u tom se smislu ovi podaci razlikuju u odnosu na Izvešće o radu Vijeća za vodne usluge u 2017.

⁷ Odvodnja Poličnik d.o.o., Zemunik odvodnja d.o.o.

⁸ Ustrojen je u kolovozu 2017. ali je konsolidirana TFI dao za dio 2017. i cijelu 2018.

Tablica 13. Ukupni prihodi, rashodi dobit i gubitak svih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za cijeli sektor vodnih usluga)

CIJELI SEKTOR	2017. (kn)	Udio u prihodu (%)	2018. (kn)	Udio u prihodu (%)	Razlika 2018/2017. (kn)
I. Prihodi	3.952.464.341	X	4.022.338.089	X	69.873.748
II. Rashodi	3.753.136.847	X	3.811.452.683	X	58.315.836
III. Dobit ili gubitak (prije oporezivanja)	199.327.494	5,04	191.823.481	4,77	-7.504.013
a) Sve dobiti (prije oporezivanja)	280.416.730	7,09	263.852.891	6,56	-16.563.839
b) Svi gubici (prije oporezivanja)	-81.089.236	2,05	-72.029.410	1,79	9.059.826

Unatoč povećanim prihodima u cijelom sektoru vodnih usluga za gotovo 70 mil. kuna ipak je zabilježen i porast rashoda za 58 mil. kuna, ali i pad dobiti za 7,5 mil. kuna. Smanjeni su i pojedinačni gubici za cca 9 mil. kuna. Dobit je na stabilnih cca 192 mil. kuna ili 4,77% u odnosu na ukupne prihode sektora što je dobar pokazatelj jer ne prelazi 5% što je uobičajena marža u javnom sektoru, kao izraz nerazmjera u planiranim prihodima i rashodima.

Tablica 14. Ukupni prihodi, rashodi dobit i gubitak svih javnih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za javni dio sektora vodnih usluga)

JAVNI DIO SEKTORA	2017. (kn)	Udio u prihodu (%)	2018. (kn)	Udio u prihodu (%)	Razlika 2018/2017. (kn)
I. Prihodi	3.447.377.862	X	3.561.527.511	X	114.149.649
II. Rashodi	3.499.227.437	X	3.598.760.416	X	99.532.979
III. Dobit ili gubitak (prije oporezivanja)	-51.849.575	1,50	-37.232.905	1,05	14.616.670
a) Sve dobiti (prije oporezivanja)	29.239.661	0,85	34.796.505	0,98	5.556.844
b) Svi gubici (prije oporezivanja)	-81.089.236	2,35	-72.029.410	2,02	9.059.826

U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi su se povećali za cca 114 mil. kn, a rashodi za cca 99 mil. kn. Javni dio sektora je ostao ipak u gubitku od 37,2 mil. kuna koji je zadržan unutar niske stope od **1,05% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora**. Gubitak je smanjen za cca 14,6 mil. kuna u odnosu na 2017. i to je pozitivan trend.

Tablica 15. Isporučitelji vodnih usluga s dobiti i gubicima (za cijeli sektor vodnih usluga)

CIJELI SEKTOR	2017.		2018.	
	broj isp.	kn, ukupno	broj isp.	kn, ukupno
I. Sve dobiti (prije oporezivanja)	119 ⁹	280.416.730	126 ¹⁰	263.852.891
II. Svi gubici (prije oporezivanja)	47 ¹¹	- 81.089.236	40 ¹²	- 72.029.410
Ukupno	166	X	166	X

U odnosu na 2017. uočava se porast broja isporučitelja koji ostvaruju dobit (+7), a da pada broj isporučitelja koji ostvaruju gubitke (-7). Ukupni pojedinačni dobiti i ukupni pojedinačni gubici su pali.

U 2018. 40 isporučitelja nije ostvarilo povrat od vodnih usluga, što je uspješnije u odnosu na 2017. kada 47 isporučitelja nije ostvarilo povrat.

Tablica 16. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga na temelju radni sati rada

BROJ ZAPOSLENIH	2017.	2018.	Razlika
I. Svi isporučitelji	8507	8608	101
a) Javni isporučitelji	8431	8531	100
b) Koncesionar i ZOV-UIP d.o.o.	76	77	1

Broj zaposlenih u odnosu na 2017. je rekalkuliran na osnovi radnih sati¹³ te je uključeno i društvo Zagrebačke otpadne vode- upravljanje i pogon d.o.o. sa svojih 68 zaposlenih.

Najveći broj porasta zaposlenika se odnosio na prijem novih stručnjaka radi provedbe EU financiranih projekata u odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda.

⁹ Isporučitelji vodnih usluga (118) i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. (1)

¹⁰ Ibidem

¹¹ Isporučitelji vodnih usluga (125) i VSI Butoniga d.o.o. (1)

¹² Ibidem

¹³ Prema izvještajima isporučitelja vodnih usluga, danih u postupku primjene Uredbe o mjerilima ekonomičnosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 112/10) za 2017. je bilo iskazano 8.400 zaposlenih ili 107 manje u odnosu na radne sate.

Tablica 17. Isporučitelji vodnih usluga s najvišim iskazanim gubitkom u 2018.

CIJELI SEKTOR	Gubitak u 2018. prije oporezivanja (kn)
VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet (nije Isporučitelj)	34.620.350
Sisački vodovod d.o.o. Sisak	9.446.818
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	4.497.448
Usluga d.o.o. Gospić	2.731.928
Vodovod i odvodnja d.o.o. Orebić	2.636.124
Vodovod i odvodnja d.o.o. Benkovac	2.196.846
Liburnijske vode d.o.o. Opatija	1.927.922

Najveći gubitak generira poslovni subjekt koji uopće nije zakonito uključen u poslovanje sektora vodnih usluga i to 3,66 puta veći prvog sljedećeg poslovnog subjekta s iskazanim gubitkom.

Tablica 18. Isporučitelji vodnih usluga s najvišom iskazanom dobiti u 2018.

CIJELI SEKTOR	Dobit u 2018. prije oporezivanja (kn)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb	163.779.741
Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb (nije isporučitelj)	23.904.262
Komunalije d.o.o. Novalja	1.875.073
Vodovod Dubrovnik d.o.o. Dubrovnik	1.740.887
Varkom d.d. Varaždin	1.440.267
Tekija d.o.o. Požega	1.289.154
Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek	1.127.533
Komunalac d.o.o. Biograd Na Moru	846.277
Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split	770.738

Najveću dobit generira koncesionar (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb) i društvo koje za koncesionara obavlja uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb). Oba društva imaju iste članove: dva društva iz Njemačke i jedno iz Hrvatske.

6.2 Poslovni i ostali prihodi

Tablica 19. *Struktura prihoda sektora vodnih usluga*

CIJELI SEKTOR	2018. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	4.022.338.568	100
a) Prihodi iz djelatnosti	3.705.308.568	92,12
b) Ostali prihodi	317.029.521	7,88

Iz strukture prihoda razvidno je da je 92,12% ostvareno iz obavljanja djelatnosti vodnih usluga (dakle iz prihoda po osnovi cijene vodnih usluga i naknade za razvoj), a svega 7,88% iz ostalih izvora, **što je povoljnije u odnosu na 2017. (8,66%)**. Kako se u Hrvatskoj ne vodi tzv. regulatorno računovodstvo (razdvajanje troškova prema mjestu nastanka i izvorima prihoda, koji su specifični za vodne usluge kao reguliranu djelatnost) iznos od 317.029.521 je nespecificiran. U tom iznosu je prikriven i dio nekapitalnih potpora jedinica lokalnih samouprava kojim se subvencionira poslovanje (upravljanje i pogon) neuspješnih javnih isporučitelja vodnih usluga, što nije zakonom dopušteno.

Tablica 20. *Ukupni prihodi i ostali prihodi sektora (koncesionar i javni isporučitelji)*

SEKTOR	2018. (kn)	udio u ukupnom prihodu (%)	udio u ostalom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi sektora	4.022.338.089,00	100	X
II. Ostali prihodi sektora	317.029.521,00	7,88	100
a) Ostali prihodi koncesionara	246.331.129,00	6,12	77,70
b) Ostali prihodi javnih isporučitelja vodnih usluga	70.698.392,00	1,76	22,30

U odnosu na ostale prihode za cijeli sektor vodnih usluga najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (77,70%) a svi drugi isporučitelji ostvaruju 22,30% u odnosu na ostale prihode.

U odnosu na ukupne prihode sektora najveći ostali prihod ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (6,12%) dok ostali isporučitelji vodnih usluga

ostvaruju 70.698.392 kn ili 1,76% što je uspješnije u odnosu na prethodnu godinu (1,92%).

6.3. Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti (poslovni prihodi)

Tablica 21. Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.705.308.568	X
II. POSLOVNI RASHODI	3.734.068.139	100,78
Razlika (I-II)	-28.759.571	0,78
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.007.079	0,03
2. Materijalni troškovi	1.108.678.745	29,92
3. Troškovi osoblja	1.016.752.577	27,44
4. Amortizacija	1.258.559.446	33,97
5. Ostali troškovi	205.747.660	5,6
6. Vrijednosna usklađenja	69.103.045	1,86
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	194.798	0,01
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	68.908.247	1,86
7. Rezerviranja	29.791.598	0,80
8. Ostali poslovni rashodi	46.442.147	1,25

Sektor vodnih usluga ima negativan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (- 28.759.571 kn) što čini ispod 1% poslovnih prihoda (tj. 078%).

Taj se negativni saldo pokriva ostalim приходima, prvenstveno financijskim приходima (vidi sljedeću tablicu).

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (33,97%), materijalni troškovi (29,92%), i troškovi osoblja (27,44%), koji zajedno čine 91,33% rashoda.

Vrijednost usklađenja kratkotrajne imovine je 1,86%, a gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%. Taj indikator pokazuje dopuštenu granicu redovne nenaplativosti tražbina.

Tablica 22. Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi)

CIJELI SEKTOR	kn	udio u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	317.015.023	7,88
7. Ostali prihodi s osnove kamata	277.303.402	6,89
IV. FINANCIJSKI RASHODI	96.446.469	2,40
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	61.312.786	1,52

Od „ostalih prihoda s osnove kamata“ Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvaruju 241.186.594 kn, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 36.116.808 kn, godišnje, što je dostatno da se pokrije negativna razlike između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (-28.759.571 kn). U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim poslovnim subjektima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

6.4. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa

Prema kriterijima propisanim Zakonom o računovodstvu postojeći isporučitelji vodnih usluga se razvrstavaju u mikro-poduzetnike, male poduzetnike, srednje poduzetnike i velike poduzetnike.

Velikih i srednjih poduzetnika među isporučiteljima vodnih usluga zajedno ima 41.

Tablica 23. Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga po veličini

Veličina	Broj
mikro	60
mali	63
srednji	33
veliki	8
ukupno	164

Izvan tablice su ostali *de iure* neisporučitelji vodnih usluga: **VSI Vodovod Butoniga d.o.o.** kao mali poduzetnik i **Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o.** koji je srednji poduzetnik.

6.5. Dvije specifičnosti u sektoru vodnih usluga

U sektoru vodnih usluga posluju dva pravna subjekta koji predstavljaju specifičnosti. To su VSI Vodovod Butoniga d.o.o. i Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o. Oni *de iure* nisu isporučitelji vodnih usluga, ali obavljaju ključne poslove u djelatnosti javne

vodoopskrbe (upravljanje i pogon uređajem za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na jezeru Butoniga, Buzet, Istarska županija) odnosno ključne poslove u djelatnosti javne odvodnje (upravljanje i pogon Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu, grad Zagreb).

Oba pravna subjekta ostvaruju prihode isključivo plaćanjem cijene usluge koju obavljaju za svoje članove (VSI Vodovod Butoniga d.o.o.) ili od povezanih društava (Zagrebačke otpadne vode d.o.o.), dakle od pružanja vodnih usluga, pa ih, iz toga razloga, obrađujemo u financijskim pokazateljima sektora vodnih usluga, kao da su njihov dio.

VSI - Vodovod Butoniga d. o. o. Buzet (Grad Buzet), Sv. Ivan 8 ili punim imenom: Vodoopskrbni sustav Istre - Vodovod Butoniga d. o. o. je društvo s temeljnim kapitalom od 2.000.000,00 kuna, čiji su članovi Istarski vodovod d. o. o., za proizvodnju i distribuciju vode, Buzet, Sv. Ivan 8 i Vodovod Pula d.o.o. za javnu vodoopskrbu, Pula, Radićeva ulica 9.

Predmet poslovanja su: **skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode**, trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, obrada podataka, računovodstveni i knjigovodstveni poslovi, izrada nacrti i projektiranje u građevinarstvu, nadzor nad gradnjom, geodetsko premjeravanje, inženjering, upravljanje izgradnjom i razvoj projekata vodoopskrbe i drugih projekata komunalnog gospodarstva, zastupanje inozemnih tvrtki i posredovanje u vanjskotrgovinskom prometu.

Društvo nema zaposlenih. Društvo ima jednog člana uprave koji je zaposlenik Istarskog vodovoda d.o.o.

Društvo nema rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe (tzv. licenca) u skladu s propisima o vodama.

Društvo upravlja pogonom uređaja za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na jezeru Butoniga, ali s osobljem Istarskog vodovoda d.o.o., a ostali se troškovi dijele fakturiranjem prema Vodovodu Pula d.o.o. i Istarskom vodovodu d.o.o. Društvo je zbog neplaćanja tih faktura ostvarilo gubitak od 9.445.999 kuna u 2017. odnosno 34.620.350 kuna u 2018. Ovo Vijeće **ne vidi nijedan pravno utemeljen razlog da se ovaj pravni subjekt zadržava izvan sektora vodnih usluga**. Njegovim zadržavanjem izvan sektora stječe se pogrešan dojam da se na razini vodoopskrbnih sustava kojima upravljaju Istarski vodovod d.o.o. i Vodovod Pula d.o.o. uspješno posluje, a da gubici nastaju izvan sektora vodnih usluga, u gospodarskom sektoru.

Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o., Zagreb, (ili ZOV-UIP d.o.o.), Čulinečka cesta 287 je društvo 20.000 kuna temeljnog kapitala. Članovi društva su isti članovi kao kod koncesionara i to: WTE Wassertechnik GmbH, Njemačka, Njemačka, Essen, Innogy Agua GmbH, Njemačka, Mülheim an der Ruhr i Vodoprivreda Zagreb d.d. Zagreb.

Predmet poslovanja su gospodarske i tehnološke usluge u području zbrinjavanja otpadnih voda, kupnja i prodaja robe, obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu, projektiranje, građenje i nadzor nad građenjem, zastupanje inozemnih tvrtki, stručni poslovi zaštite okoliša, savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem, tehničko ispitivanje i analiza, **javna odvodnja otpadnih voda**, skupljanje, oporaba i zbrinjavanje otpada, prijevoz otpada za potrebe drugih, proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom, proizvodnja plina, proizvodnja

biogoriva, javni prijevoz putnika i tereta u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu, popravak, održavanje i montaža strojeva i opreme, korištenje opasnih kemikalija i skladištenje.

Temeljni kapital poslovnog subjekta financiran je 62% stranim kapitalom, a u prethodnom razdoblju nije mijenjao iznos temeljnog kapitala.

Društvo ima 68 zaposlenika.

Društvo **temeljem ugovora s koncesionarom pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu**, Zagrebačkim otpadnim vodama d.o.o. obavlja djelatnosti pogona i upravljanja uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. Društvo se isključivo, ili gotovo isključivo, financira iz cijene usluge koju mu plaća koncesionar.

Društvo nema rješenje o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne odvodnje (tzv. licenca) u skladu s propisima o vodama.

Društvo je u 2017. ostvarilo dobit prije oporezivanja od 30.575.859 kn, a u 2018. ostvarilo je dobit prije oporezivanja od 29.264.492 kn. Ta je dobit dakle nastala pružanjem koncesionirane vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu.

7. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

7.1. Obradeni isporučitelji

U obradama cijene vode za 2018. obuhvaćena su 152 isporučitelja vodnih usluga koji su dostavili podatke o cijenama vodnih usluga. U obradu cijena vode nisu uključeni isključivi veleisporučitelji (2), kao ni Zagrebačke otpadne vode d.o.o., Vodovod Butoniga d.o.o ni Zagrebačke otpadne vode – upravljanje i pogon d.o.o.

U obradu nisu uključeni ni isporučitelji vodnih usluga koji nisu dostavili propisane podatke o cijeni vode i to njih 12 koji su ostvarili ukupno 15 mil. kn prihoda:

Tablica 24. Isporučitelji s prihodom koji nisu prijavili cijene

Rb.	Imaju prihod, ali nisu prijavili cijene	Prihod	Klasifikacija poduzetnika
1	Vode Mljet d.o.o. Babino Polje	3.064.658	mikro
2	Odvodnja Bibinje Sukošan d.o.o. Bibinje	3.773.863	mikro
3	Bjelovarsko Bilogorske vode d.o.o. Bjelovar	801.531	mikro
4	Odvodnja Kali d.o.o. Kali	1.693.713	mikro
5	Martinela d.o.o. Kaštlir	622.769	mikro
6	Mindel d.o.o.Lumbarda	170.837.	mikro
7	Zažablje d.o.o. Mlinište	314.659.	mikro
8	Izvor Orah d.o.o. Trpanj	1.714.872	mikro
9	Usluga Višnjan d.o.o. Višnjan	1.127.274	mikro
10	Usluga d.o.o. Vrlika	1.993.262	mikro

11	Zemunik odvodnja d.o.o., Zemunik	193.076	mikro
12	Odvodnja Poličnik d.o.o., Poličnik	81.178	mikro
	Ukupno	15.066.196	mikro

kao i isporučitelji koji nisu imali prihod ili su ostvarili simbolički prihod:

Tablica 25. Isporučitelji bez prihoda ili sa simboličkim prihodom koji nisu prijavili cijene

Rb.	Bez prihoda ili simbolički prihod	Prihod	Klasifikacija poduzetnika
1	Kanfana odvodnja d.o.o.	0,0	mikro
2	Odvodnja Novigrad d.o.o.	0,0	mikro
3	Odvodnja d.o.o Podgradina	1,0	mikro
4	Odvodnja d.o.o. Pašman	2,0	mikro

7.2 Najviše, najniže i prosječne cijene vode

Najviše, najniže i prosječne cijene vode obrađivane su kroz 7 posebnih obrada i to kroz 4 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina:

1. Skupina VOP. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda
2. Skupina VO. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda
3. Zajedno skupine VOP i VO
4. Skupina V. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe
5. Skupina O/OP . Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda
6. Zajedno skupine V i O/OP
7. Zajedno skupine VOP, VO, V, O/OP

Obrade su rađene zasebno za kućanstva i poslovne korisnike.

Osim obrade najviših, najnižih i ponderiranih prosječnih cijena vode cilj ovih obrada je bio da se utvrdi djeluje li tzv. *ekonomija razmjera* na cijene kada uslugu pruža isporučitelj sa sve 3 vrste vodnih usluga, za 2 vodne usluge ili isporučitelj samo s jednom vodnom uslugom.

Prosječne cijene su uspoređivane ponderirane sa količinom vode u isporuci odnosno prema srednjoj vrijednosti bez ponderiranja.

7.3 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

Tablica 26. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

KUĆANSTVA	FIX (V)	FIX (O)	FIX (P)	VAR (V)	VAR (O)	VAR (P)	NR (V)	NR (OP)	NKV	NZV	CIJENA VODE – VAR	CIJENA VODE - SVE
	kn/mj.	kn/mj.	kn/mj.	kn/m ³	kn/m ³	kn/m ³	kn/m ³	kn/m ³	kn/m ³			
Skupina isporučitelja VOP												
MAX	49,00	29,00	16,00	9,50	5,12	2,90	3,50	4,50	2,85	1,35	21,49	24,10
MIN	9,15	0,50	0,50	2,28	0,20	0,29	0,20	0,16	2,85	0,27	3,74	4,46
Prosjeck (ponderirani)	17,61	1,88	0,69	4,41	1,05	0,93	0,64	1,79	2,85	0,86	13,52	15,59
Srednja vrijednost	16,64	5,60	3,96	5,02	1,50	1,49	1,06	1,70	2,85	1,18	12,16	14,18
Skupina isporučitelja VO												
MAX	49,18	28,00	0,00	11,30	4,99	2,50	4,00	3,86	2,85	1,36	21,67	24,23
MIN	6,00	1,00	0,00	3,00	0,69	1,00	0,20	0,10	2,85	0,41	8,17	8,84
Prosjeck (ponderirani)	17,83	5,57	0,00	5,10	1,77	0,14	0,89	0,53	2,84	1,31	13,56	15,97
Srednja vrijednost	17,75	10,09	0,00	5,36	2,11	1,60	1,31	1,45	2,85	1,34	12,70	14,81
Skupine isporučitelja VOP i VO (zajedno)												
MAX	30,00	15,00	0,00	11,02	2,00	0,00	3,50	3,81	2,85	1,35	16,71	18,26
MIN	5,79	4,50	0,00	3,30	2,00	0,00	0,27	1,00	2,85	0,27	7,14	8,17
Prosjeck (ponderirani)	13,35	0,02	0,00	4,96	0,00	0,00	0,55	0,60	2,85	1,09	10,71	12,09
Srednja vrijednost	13,48	9,75	0,00	5,29	2,00	0,00	0,95	1,59	2,85	1,28	10,93	12,32
Skupina isporučitelja V												
MAX	0,00	34,64	13,00	4,20	5,24	6,90	2,30	4,00	2,85	1,35	12,88	13,91
MIN	0,00	1,50	1,23	4,20	0,50	0,40	1,00	0,90	2,85	1,35	1,13	1,96
Prosjeck (ponderirani)	0,00	5,64	0,71	0,04	1,49	0,98	0,15	0,96	0,06	0,03	4,03	4,68
Srednja vrijednost	0,00	6,29	2,39	4,20	1,70	1,48	1,87	2,01	2,85	1,35	4,05	4,79
Skupina isporučitelja O/OP												
MAX	30,00	49,64	13,00	15,22	7,24	6,90	5,80	7,81	5,70	2,70	29,59	32,17
MIN	5,79	6,00	1,23	7,50	2,50	0,40	1,27	1,90	5,70	1,62	8,27	10,13
Prosjeck (ponderirani)	13,35	5,66	0,71	5,01	1,50	0,98	0,70	1,56	2,91	1,12	14,74	16,76
Srednja vrijednost	13,48	16,04	2,39	9,49	3,70	1,48	2,82	3,60	5,70	2,63	14,98	17,11
Skupine isporučitelja V i O/OP (zajedno)												
MAX	49,18	49,64	16,00	15,22	7,24	6,90	5,80	7,81	2,85	2,70	29,59	32,17
MIN	5,79	0,50	0,00	2,28	0,20	0,29	0,20	0,10	2,85	0,27	3,74	4,46
Prosjeck (ponderirani)	17,17	3,04	0,56	4,61	1,24	0,78	0,69	1,51	2,85	0,98	13,67	15,80
Srednja vrijednost	16,23	9,66	2,58	6,25	2,26	1,52	1,59	2,09	3,56	1,60	13,05	15,12
Sve skupine isporučitelja (zajedno)												
MAX	49,18	49,64	16,00	15,22	7,24	6,90	5,80	7,81	2,85	2,70	29,59	32,17
MIN	5,79	0,50	0,00	2,28	0,20	0,29	0,20	0,10	2,85	0,27	3,74	4,46

Prosjek (ponderirani)	17,17	3,04	0,56	4,61	1,24	0,78	0,69	1,51	2,85	0,98	13,67	15,80
Srednja vrijednost	16,23	9,66	2,58	6,25	2,26	1,52	1,59	2,09	3,56	1,60	13,05	15,12

Kratice:

FIX – fiksni dio cijene vodne usluge

VAR – varijabilni dio cijene vodne usluge

NR – naknada za razvoj

NKV – naknada za korištenje voda

NZV – naknada za zaštitu voda

V – javna vodoopskrba

O – odvodnja otpadnih voda

P – pročišćavanje otpadnih voda

CIJENA VODE – VAR – uključuje varijabilni dio cijene vodnih usluga, PDV i vodne naknade (NR, NKV i NZV)

CIJENA VODE - SVE – uključuje sve sastavnice cijene vode, uključujući i fiksni dio cijene vodne usluge sveden na kn/m^3

Prosječna cijena vode za isporučitelje iz skupine VOP (15,59) je niža od cijene vode izračunate zajedno za skupine V i O/OP (16,76). Dakle, povoljnija cijena vode postiže kada se sve usluge obavljaju putem jednog isporučitelja, a ne kada jedan isporučitelj pruža uslugu javne vodoopskrbe (V), a drugi samo odvodnju ili odvodnju i pročišćavanje (O/OP)

Uspoređujući cijene vode od 15,59 za skupinu VOP (s pročišćavanjem) i cijenu od 15,97 za skupinu VO (bez pročišćavanja), za primijetiti je da cijena vode ne raste s dodatnom uslugom pročišćavanja već obratno, smanjuje se. Prvo prosječna cijena se smanjuje za skupinu VOP zbog naknade za zaštitu voda (NZV) koja se smanjuje, ali i zbog specifične fiksne i varijabilne cijene vodne usluge koje su niže kod skupine VOP, dakle kod jednog isporučitelja koji objedinjava sve 3 djelatnosti i ostvaruje prosječno nižu cijenu vode.

7.3.1 Udio cijene vode u godišnjem neto-raspoloživom dohotku kućanstva za 2018.

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubnom metru potrošene vode (m^3) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD) glavni je **pokazatelj priuštivosti** cijene vode stanovništvu.

Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.)*. Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

Polazeći od izračuna cijene vode 5 posebnih obrada i to kroz 2 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina pokazuju se sljedeći rezultati:

Tablica 27. Udio cijene vode u godišnjem NRD kućanstva

Skupine isporučitelja po vrstama vodnih usluga	Cijena vode koju plaćaju kućanstva (kn/m ³) - SVE	NRD po članu kućanstva 2018. 50.256 kn
Skupina VOP		
prosjek (ponderiran)	15,59	1,36%
Skupina VO		
prosjek (ponderiran)	15,97	1,39%
Zajedno skupine VOP i VO		
prosjek (ponderiran)	15,67	1,37%
Zajedno skupine V i O/OP		
prosjek (ponderiran)	16,76	1,46%
Zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP		
prosjek (ponderiran)	15,80	1,38%

Prema izračunu za 2018. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 50.256 kn odnosno 140.716,80 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva 15,80 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,38%,¹⁴ što ukazuje da je cijena vode značajno ispod gornje granice priuštivosti od 3%.

¹⁴ Priuštivost se za potrebe EU projekata računa prema 120 litara mjesečne potrošnje po stanovniku. Potrošnja varira svake godine, pa je 120 litara uzeto kao standardna mjera, s određenom marginom sigurnosti.

POSLOVNI KORISNICI	FIX (V)	FIX (O)	FIX (P)	VAR (V)	VAR (O)	VAR (P)	NR (V)	NR (O)	NR (P)	NKV	NZV	CIJENA VODE – VAR
	kn/ mj.	kn /mj.	kn/ mj.	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³	kn/ m ³
Skupina isporučitelja VOP												
MAX	73,50	50,00	26,00	15,35	7,00	7,00	4,50	8,00	4,00	2,85	1,35	34,56
MIN	10,00	0,00	0,50	4,66	0,30	0,30	0,20	0,10	1,85	2,85	0,27	11,39
Prosjeak (ponderirani)	47,28	5,27	1,13	6,59	2,08	1,30	1,26	3,77	0,05	2,85	1,10	20,29
Srednja vrijednost	31,86	13,63	7,39	8,63	2,88	2,06	1,77	1,97	2,93	2,85	1,07	20,52
Skupina isporučitelja VO												
MAX	75,00	50,00	5,57	18,10	8,27	6,50	3,80	4,00	0,00	2,86	1,35	33,06
MIN	6,00	1,00	5,57	4,62	0,25	0,50	0,10	0,10	0,00	2,85	0,41	11,26
Prosjeak (ponderirani)	30,81	9,79	0,15	8,33	3,44	0,24	1,38	0,77	0,00	2,85	1,34	19,98
Srednja vrijednost	29,47	11,37	5,57	9,33	2,79	2,77	1,46	1,68	0,00	2,85	1,32	19,33
Skupine isporučitelja VOP i VO (zajedno)												
MAX	75,00	50,00	26,00	18,10	8,27	7,00	4,50	8,00	4,00	2,86	1,35	34,56
MIN	6,00	0,00	0,50	4,62	0,25	0,30	0,10	0,10	1,85	2,85	0,27	11,26
Prosjeak (ponderirani)	43,72	6,25	0,92	6,97	2,37	1,07	1,29	3,12	0,04	2,85	1,15	20,22
Srednja vrijednost	30,65	12,70	7,30	8,99	2,83	2,11	1,60	1,83	2,93	2,85	1,20	19,91
Skupina isporučitelja V												
MAX	70,00	6,10	0,00	16,80	5,50	6,00	1,70	3,64	0,75	2,85	1,35	25,09
MIN	4,85	0,00	0,00	3,65	4,50	6,00	0,40	0,80	0,75	2,85	0,41	9,32
Prosjeak (ponderirani)	16,61	0,07	0,00	10,03	0,07	0,02	0,72	1,36	0,00	2,85	1,16	17,50
Srednja vrijednost	18,97	5,30	0,00	8,64	5,00	6,00	0,94	1,77	0,75	2,85	1,32	14,63
Skupina isporučitelja O/OP												
MAX	0,00	65,00	25,00	5,90	5,24	5,25	1,00	5,60	0,90	2,85	1,35	10,80
MIN	0,00	2,00	1,23	5,90	0,85	0,47	1,00	1,20	0,90	2,85	1,35	2,29
Prosjeak (ponderirani)	0,00	9,54	1,06	0,05	2,65	1,36	0,05	0,55	0,02	0,13	0,06	5,19
Srednja vrijednost	0,00	15,47	8,08	5,90	2,76	2,30	1,00	2,63	0,90	2,85	1,35	5,47
Skupine isporučitelja V i O/OP (zajedno)												
MAX	70,00	71,10	25,00	22,70	10,74	11,25	2,70	9,24	1,65	5,70	2,70	35,89
MIN	4,85	6,50	1,23	9,55	5,35	6,47	1,40	2,00	1,65	5,70	1,76	11,62
Prosjeak (ponderirani)	16,61	9,61	1,06	10,08	2,72	1,38	0,76	1,92	0,02	2,98	1,22	22,69
Srednja vrijednost	18,97	20,77	8,08	14,54	7,76	8,30	1,94	4,39	1,65	5,70	2,67	20,10
Sve skupine isporučitelja (zajedno)												
MAX	75,00	71,10	26,00	22,70	10,74	11,25	4,50	9,24	4,00	2,85	1,35	35,89
MIN	4,85	0,00	0,50	3,65	0,25	0,30	0,10	0,10	0,00	2,85	0,27	11,26
Prosjeak (ponderirani)	41,08	6,57	0,93	7,27	2,41	1,10	1,23	3,01	0,04	2,85	1,16	20,46
Srednja vrijednost	27,74	14,62	7,09	10,37	4,07	3,81	1,69	2,47	1,88	3,56	1,56	19,96

7.4 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Tablica 28. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Za razliku od fiksnog dijela cijene vodne usluge za kućanstva koji se mogao svesti na jedinicu kn/m³, za poslovne korisnike to nije bilo moguće temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću.

Usporedbom fiksnih cijena (kn/mj.) omjer cijene vode poslovnih korisnika prema cijeni vode kućanstava je 2,34 tj. toliko je puta cijena za poslovne korisnike veća u odnosu na cijenu vode za kućanstva.

Usporedbom varijabilnih elemenata cijene (kn/m³) omjer cijene vode poslovnih korisnika prema cijeni vode kućanstava je 1,50.

Ovo istraživanje pokazuje i nedostatke uprosječavanja - jer se isporučitelji razlikuju po

- broju vodnih usluga koje pružaju (tri, dvije ili jednu: vodoopskrbu, odvodnju bez pročišćavanja otpadnih voda, odvodnju sa pročišćavanjem otpadnih voda)
- vrsti vodnih usluga koje pružaju (npr. postoji uređaj za kondicioniranje pitke vode; pročišćavanje otpadnih voda je u I, II ili III stupnju)
- različito utvrđenoj naknadi za razvoj – gdje jedinice lokalne samouprave samostalno odlučuju hoće li ili neće uvesti ovu naknadu i po kojoj visini

S obzirom da je uključena naknada za razvoj, a da istu mogu (ali ne moraju) propisati gradovi i općine na svom području, u nekim županijama prosječna ukupna cijena vodnih usluga uključuje i lokalno financiranje izgradnje vodne infrastrukture, dok u drugima sadrži samo cijenu pružanja vodnih usluga i propisane državne naknade (PDV, naknadu za korištenje voda, naknadu za zaštitu voda).

7.5. Odnosi cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike

Tablica 29. Usporedba cijene vode (varijabilni dio) za kućanstva i poslovne korisnike

SASTAVNICE	MJERE	POSLOVNI	KUĆANSTVA	OMJERI KUĆANSTVA/ POSLOVNI
FIX -V	kn/mj.	41,08	17,17	2,39
FIX-O	kn/mj.	6,57	3,04	2,16
FIX-P	kn/mj.	0,93	0,56	1,67
VAR-V	kn/m ³	7,27	4,61	1,58
VAR-O	kn/m ³	2,41	1,24	1,94
VAR-P	kn/m ³	1,1	0,78	1,41
NR-V	kn/m ³	1,23	0,69	1,78
NR-O	kn/m ³	3,01	1,51	1,99
NR-P	kn/m ³	0,04	nemaju	-
NKV	kn/m ³	2,85	2,85	1
NZV	kn/m ³	1,16	0,98	1,18
CIJENA-VAR -sve (i PDV)	kn/m ³	20,46	13,67	1,5
CIJENA-VAR -bez NKV i NZV	kn/m ³	16,44	9,83	1,67

Izraženija je razlika u fiksnom dijelu cijene vodne usluge (2,39: 2,16; 1,67 - puta viša cijena vode za poslovne korisnike), nego u varijabilnim sastavnicama. Polovni korisnici u prosjeku imaju veću potrošnju vode, ali se i dio isporučitelja odlučio naplaćivati fiksni dio CVU pema promjeru priključne cijevi, što posljedično daje višu tarifu. Za poslovne korisnike nije moguće s primjerenom pouzdanošću (temeljem dostupnih podataka) izračunati tarifu fiksnog dijela CVU (po m³) tj. svesti fiksni mjesečni iznos (kn/mj.) na kn/m³.

I dalje izražena, ali nešto niža, razlika vidljiva je u cijeni u varijabilnom dijelu cijene (1,58; 1,94; 1,41 puta viša varijabilna cijena vode za poslovne korisnike), te u naknadama za razvoj (1,78; 1,99 puta viša naknada za razvoj za poslovne korisnike).

Razlike u visinama sastavnica ne postoje kod NKV jer su iste za stanovništvo i poslovne korisnike. I kod NZV visina naknade je određena neovisno o statusu korisnika (kućanstvo ili poslovni), ali manja razlika (1,18) postoji zbog primjene koeficijenta onečišćenja iz tzv. industrijskih otpadnih voda.

Ukupna procijenjena razlika u cijeni vode varijabilnog dijela sa svim naknadama i PDV-om je oko 1,5 puta veća za poslovne korisnike u odnosu na kućanstva, (veća razlika u fiksnom i varijabilnom dijelu, ali ukupnu razliku u cijeni varijabilnog dijela sa naknadama i PDV-om donekle izravnavaju NKV i NZV.

7.6 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojim se ova vodna usluga pruža temeljem koncesijskih ugovora

U Republici Hrvatskoj na snazi su dvije koncesije pročišćavanja otpadnih voda: u Gradu Zagrebu i u Općini Kanfanar.

- cijenu vodne usluge pročišćavanja i naknadu za razvoj za podmirenje troškova izgrađenih vodnih građevina za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda (Grad Zagreb) i
- cijenu vodne usluge pročišćavanja (Općina Kanfanar).

7.6.1 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu

U Gradu Zagrebu na snazi je ugovor o koncesiji između Grada Zagreba, kao davatelja koncesije i Zagrebačkih otpadnih voda d.o.o. Zagreb kao koncesionara (dalje: ZOV ili koncesionar) sklopljen 16. prosinca 2000. u svrhu izgradnje i upravljanja Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Zagreba (CUPOVZ) te radi izgradnje ostalih objekata obuhvaćenih Ugovorom o koncesiji i njihovom predajom odmah po izgradnji na upravljanje Gradu Zagreb. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine br. 36/95, 70/97, 128/99 i 57/00). Koncesija je dana na 28 godina.

Ova koncesija ima više pravnih odnosa: (i) odnos davatelja koncesije (Grad Zagreb) i koncesionara, (ii) odnos koncesionara i VIOZ-a te Grada Zagreba i (iii) odnos VIOZ-a prema korisnicima vodnih usluga.

Cijena usluge koncesionara prema Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb

Prema izvornom ugovoru o koncesiji koncesionar je imao pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Grada Zagreba. Naknadnim izmjenama Ugovora o koncesiji uređeno je koncesionar ima pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb kao korisnika usluga pročišćavanja. Cijena usluge sastoji se od kapitalne naknade i naknade za upravljanje i rad uređaja.

Kapitalna naknada sadržava u sebi troškove kapitalnih ulaganja u objekte koncesije i druge objekte obuhvaćene Ugovorom o koncesiji, uključivo troškove financiranja i otplata zajmova odnosno kredita prema kreditorima projekta.

Naknada za upravljanje i rad ima svoju fiksnu i varijabilnu komponentu koja sadržava trošak upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Prema koncesijskom ugovoru Grad Zagreb jamči za puno plaćanje cijene usluge koncesionaru.

Ukazujemo da koncesionar ispostavlja VIOZ-u račune za cjelokupnu ugovornu cijenu usluge, koji potom dio cijene usluge podmiruje iz cijene vodne usluge i naknade za razvoj a za dio ispostavlja Gradu Zagrebu zahtjeve za plaćanjem koji se potom podmiruju cesijama.

Pravni položaj koncesionara i pravni položaj VIOZ-a

Naknadnim izmjenama koncesijskog ugovora Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb (dalje: VIOZ) označena je kao (jedini) korisnik usluge pročišćavanja otpadnih voda, prema kojem od tada koncesionar ispostavlja izravne račune.

Neovisno o svom pravnom statusu korisnika usluge pročišćavanja otpadnih voda u ovom odnosu VIOZ je *de facto* posrednik u isporuci usluge prema krajnjim korisnicima (građanima i poslovnim korisnicima) jer sam ne proizvodi otpadne vode već otpadne vode građana i poslovnih korisnika putem svog sustava javne odvodnje isporučuje koncesionaru na ulaznom oknu u CUPOVZ radi pročišćavanja.

Prema članka 201. stavak 2. Zakona o vodama koncesionar ima pravni položaj isporučitelja vodne usluge, neovisno o činjenici što ima samo jednog korisnika vodne usluge.

No Ugovorom o koncesiji je zadržan jedini oblik izravnog odnosa koncesionara prema krajnjim korisnicima vodnih usluga tj. koncesionar je dužan osobno rješavati prigovore korisnika vodnih usluga (građana i poslovnih korisnika) koji se odnose na uslugu pročišćavanja, što čini nekoherentnost u pravnom odnosu.

Cijena vodne usluge Vodoopskrbe i odvodnje prema korisnicima vodnih usluga

Ugovorna cijena usluge koncesionara (kapitalna naknada i naknada za upravljanje i rad) za koju se računu ispostavljaju VIOZ-u se nižim postupcima prevaljuje na krajnje korisnike vodnih usluga i Grad Zagreb koji značajno doprinosi plaćanju koncesionarove cijene usluge iz svog proračuna.

Na traženje Vijeća za vodne usluge koncesionar je 16. travnja 2014. (prvi put od početka koncesije u 2000.) donio Odluku o cijeni vodnih usluga prema VIOZ-u prema kojoj varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva i 3,94 m³ za ostale korisnike. Na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Cijenu vodne usluge pročišćavanja (varijabilni dio) prema korisnicima vodnih usluga VIOZ je normirao 17. travnja 2014. Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o cijenama vodnih usluga i odredio da varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva, 0,768 kn/m³ za socijalno ugrožene građane i 3,94 kn/m³ za ostale korisnike I na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Donošenjem ovih odluka i njihovom provedbom riješeno je pitanje generiranja sredstava za podmirenje troškova upravljanja i pogona CUPOVZ-a (tj. podmirjenja sastavnice naknade za

upravljanje i rad iz koncesionarove ugovorne usluge). Donošenjem ovih Odluka uskladilo se postupanje Grada Zagreba, VIOZ-a i koncesionara sa Zakonom o vodama.

Naknada za razvoj prema korisnicima vodnih usluga

Pitanje podmirenja troškova izgradnje objekata koncesije i drugih objekata u obuhvatu Ugovora o koncesiji nije potpuno usklađeno sa Zakonom o vodama i Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva.

Do 1. svibnja 2014. cijena usluge koncesionara se u cijelosti podmirivala iz „naknade za pročišćavanje“ što je termin koji se u Gradu Zagrebu koristio za cijenu vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda pa su cijenu usluge plaćali i korisnici vodne usluge čija otpadna voda nije odvođena na CUPOVZ.

Reagirajući na poziv Vijeća za vodne usluge da razdvoji sredstva iz kojih se podmiruju (a) troškovi upravljanja i pogona CUPOVZ-a i (b) troškovi izgrađenih vodnih građevina u koncesiji na dvije zakonite naknade prema krajnjim korisnicima vodnih usluga i to na:

- cijenu vodne usluge za troškove pod (a) i
- naknadu za razvoj za troškove pod (b)

Skupština Grada Zagreba je 15. travnja 2014. s učinkom od 1. svibnja 2014. donijela Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o naknadi za razvoj javne vodoopskrbe i javne odvodnje za podmirenje troškova gradnje izgrađenih građevina za pročišćavanje otpadnih voda kojom je odredila naknadu od 3,70 kn/m³ isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe kućanstvima i 11,83 kn/m³ isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe „ostalim korisnicima“, de facto poslovnim korisnicima.

Cijena pročišćavanja otpadnih voda

Zaključno, od 1. svibnja 2014. cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu iznosi:

- za kućanstva 4,98 kn/m³ (tj. 1,28 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj)
- za socijalno ugrožene građane 4,468 kn/m³ (tj. 0,768 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj)
- za ostale korisnike iznosi 7,64 kn/m³ (3,94 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj).

Sve vrijednosti su izražene bez PDV-a (13% na vodne usluge) koji se obračunava samo na cijenu vodne usluge.

Dobit koncesionara

Vijeće za vodne usluge primjećuje da koncesionar sa ugovornom cijenom usluge ostvaruje iznimno visoke prinose tj. da je dobit, prije oporezivanja, u 2018. iznosi i 55,05%. Kad se tome pripíše i dobit Zagrebačkih otpadnih voda – upravljanje i pogon d.o.o., koji se u cijelosti, ili gotovo u cijelosti, financira iz cijene usluge koju mu plaća koncesionar i s kojim dijeli istu udjeličarsku strukturu, dobit, prije oporezivanja, raste na 63,12% u 2018. Koncesionarova cijena usluge uređena je ugovorom iz 2000. godine na čije odredbe Vijeće nema zakonskih ovlasti utjecati. Izvornim, a koliko nam je poznato i nepromijenjenim odredbama Priloga C7 Ugovoru o koncesiji određeno da u slučaju raskida koncesijskog ugovora po diskrecijskoj

ocjeni Grad Zagreb mora platiti koncesionaru nedostajući povrat na dionički kapital, što ne uključuje povrat na uloge iz kredita, do prosječnih 15%. S obzirom na navedene okolnosti Vijeće ukazuje Hrvatskom saboru da se teret visokih prinosa koncesionara može zakonskom intervencijom pravičnije raspodijeliti između korisnika vodnih usluga i gradskog proračuna.

7.6.2 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar

U Općini Kanfanar na snazi je ugovor o koncesiji između Općine Kanfanar, kao davatelja koncesije i TDR d.o.o. Rovinj, kao koncesionara (dalje: TDR ili koncesionar) sklopljen 13. siječnja 2014. u svrhu pružanja usluge pročišćavanja otpadnih voda. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu, a na na traženje Vijeća za vodne usluge od 16. srpnja 2015. koncedent je 22. siječnja 2016. ispravio Odluku o davanju koncesije i kao pravni temelj naveo odredbe Zakona o vodama.

Koncesija je dana na 5 godina.

Pravni odnosi u koncesiji

Za razliku od koncesije u Gradu Zagrebu:

- ova koncesija je dana je za već izgrađeni uređaj za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda
- ova koncesija je koncesija za javne usluge a ne koncesija za javne radove (nije BOT, DBOT, BOOT ili slično)
- izravni korisnik usluga nije isporučitelj vodnih usluga niti Općina Kanfanar (jedan korisnik usluga) već kućanstva i poslovni korisnici
- koncesionar izdaje račune za vodnu uslugu izravno kućanstvima i poslovnim korisnicima
- ne postoji potreba za podmirenjem troška koncesije i koncesionarove marže iz naknade za razvoj
- trošak koncesije (uključujući i dio amortizacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda) i koncesionarova marža se podmiruju iz cijene vodne usluge (fiksni i varijabilni dio).

Cijena pročišćavanja

Cijenu pročišćavanja čini cijena vodnih usluga i to:

- za kućanstva, fiksni dio od 13,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 1,80 kn/m³
- za poslovne korisnike („mali obrti i poduzeća“) fiksni dio od 25,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 3,50 kn/m³
- za poslovne korisnike („industrija“) fiksni dio od 205,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 18,90 kn/m³.

Dobit koncesionara

TDR d.o.o. Rovinj je trgovačko društvo koje se primarno bavi proizvodnjom i prodajom duhanskih proizvoda. Društvo je u sudskom registru registrirano i za obavljanje djelatnosti pročišćavanja otpadnih voda. No kako su prihodi i rashodi društva s osnova svih djelatnosti kojim se društvo bavi, kao i dobit, prikazani integralno, ne postoji javno dostupan podatak

koliku dobit koncesionar ostvaruje po osnovi koncesije za pročišćavanje otpadnih voda u Općini Kanfanar.

8. UPRAVNI SPOROVI

U izvještajnom razdoblju NPKLM Vodovod je pokrenuo upravni spor protiv rješenja Vijeća o privremenoj mjeri kojom je određena cijena isporuke vode između tužitelja i Vodovoda Opuzen d.o.o.

9. PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE

U izvještajnom razdoblju nisu podneseni zahtjevi ili prijedlozi za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbi iz propisa iz vodnoga gospodarstva čiju primjenu nadzire Vijeće.

10. PREDSTAVKE I UPITI

Vijeću za vodne usluge, sukladno odredbi članka 219. Zakona o vodama, nije izrijekom u djelokrugu poslova koje obavlja propisano postupanje po predstavkama građana. Unatoč navedenom, Vijeće, prilikom nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga, odluka o obračunu i naplati naknade za razvoj i cijene vode između dva isporučitelja, uzima u obzir predstavke, upite i podneske građana koje se odnose na navedene odluke, ispituje njihovu utemeljenost, u pravilu pribavlja očitovanje nadležnog isporučitelja vodnih usluga o navodima iz predstavke/upita te o utvrđenom obavještava podnositelja podneska.

Posebno napominjemo da je Vijeće za vodne usluge zauzelo stajalište *rebus sic stantibus* tj. zbog razloga ekonomičnosti, ali i svrsishodnosti i racionalnosti se na opetovane, suštinski identične upite istih podnositelja ne očituje ponovo odnosno očituje se upućujući na prethodno mišljenje/očitovanje.

Vezano uz anonimne predstavke, Vijeće uzima u obzir sadržaj istih, ali zbog nedostatka podataka o podnositelju, nije u mogućnosti podnositelja obavijestiti o utvrđenom.

Vijeće usmeno dnevno daje potrebna pojašnjenja odnosno upućuje na nadležno postupanje stranke koje telefonskim putem zatraže pomoć.

U nastavku se daju primjeri najčešćih ili specifičnih upita i predstavki zaprimljenih u izvještajnom razdoblju te odgovora na iste, uz napomenu da se najveći broj primjedbi odnosi na preispitivanje zakonitosti odluka o cijenama vodnih usluga javnih isporučitelja vodnih usluga.

Odluke o cijeni vodnih usluga

Dio predstavki se ponovno odnosio na nerazumijevanje potrebe plaćanja fiksnog dijela cijene vodne usluge kao dijela cijene vodne usluge koji ne ovisi o potrošnji pa se s tim u vezi i na odredbe Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva ili nerazumijevanje neke od stavki konkretnih odluka o cijenama vodnih usluga. S tim u vezi, Vijeće je dalo odgovarajuće obrazloženje temeljeno na nadzoru zakonitosti konkretnih odluka o cijenama vodnih usluga.

Predstavka potrošača vezana za preispitivanje zakonitosti odluke o cijeni vodnih usluga i zahtjev za povrat uplaćenih sredstava

Povodom predstavke potrošača, Vijeće je ponovo preispitalo zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga nadležnog isporučitelja pri čemu nije utvrdilo elemenata nezakonitosti iste. Nadalje, vezano za zahtjev za povrat uplaćenih sredstava, Vijeće je utvrdilo da se podnositelj predstavke poziva na ranije rješenje Vijeća o obustavi dijela Odluke o cijeni vodnih usluga isporučitelja. Podnositelj je smatrao da je Vijeće propustilo narediti isporučitelju povrat uplaćenih troškova diskriminiranim potrošačima koje su isti uplatili po navedenoj osnovi do donošenja rješenja Vijeća. Vijeće nije ovlašteno narediti povrat troškova te stoga nije moglo propustiti takvo postupanje, te se rješenje Vijeća iz razloga pravne sigurnosti može primjenjivati samo pro futuro, a ne retroaktivno.

Cijena vode između dva javna isporučitelja vodnih usluga

Vijeće je zaprimilo upit o postojanju odluke o cijeni vodnih usluga kojom je utvrđena cijena vode koju jedan javni isporučitelj vodne usluge isporučuje drugom javnom isporučitelju vodne usluge (veleprodaja vode, članak 208. Zakona o vodama). Vijeće je odgovorilo podnositelju upita objasnivši da veleprodajna cijena vode nije sastavni dio odluke o cijeni vodnih usluga, nego proizlazi iz ugovornog odnosa, uvaživši činjenicu da se ugovor, sukladno članku 286. Zakona o obveznim odnosima, može sklopiti u bilo kojem obliku ako drugačije nije propisano (a Zakon o vodama ne predviđa posebnu formu ugovora), tj. i u nepisanom obliku te da je u konkretnom slučaju na snazi nepisani, konsenzualni ugovor čija je cijena jednostrano određena posebnom pisanom odlukom isporučitelja vodnih usluga.

Upit vezan za nedovoljan tlak pri isporuci vode

Vijeće je utvrdilo da je predmet zahtjeva ponovljeno pitanje nedovoljnog tlaka na mjernom mjestu kod isporuke vode. Iz priložene dokumentacije razvidno je da se nenadležnim oglasilo Ministarstvo gospodarstva, Uprava za inspekcijske poslove u gospodarstvu te uputilo na eventualno nadležnu vodopravnu inspekciju. Prema članku 224. stavak 5. Zakona o vodama, inspekcijski nadzor nad primjenom odredbi čl. 205.-216. istog Zakona obavljaju inspektori gospodarskog inspektorata, osim u dijelu koji obavlja Vijeće za vodne usluge. Članak 215. Zakona o vodama, koji daje pravnu osnovu za donošenje općih i tehničkih uvjeta za isporuku vodnih usluga nije dodijeljen u nadležnost nadzora Vijeća za vodne usluge. Na osnovu dopisa Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Uprave za inspekcijske poslove u gospodarstvu, utvrđeno je da je nadležna inspekcija izvršila mjerenje tlaka u objektu stranke i ustanovila da je isti sukladan protupožarnim zahtjevima. Ako stranka i nadalje smatra da su Opći i tehnički uvjeti nezakoniti, ovlaštena ih je pobijati, kao opće uvjete ugovora o isporuci vodnih usluga, u parničnom postupku.

Upit vezan za mjerenje protoka otpadnih voda iz kućanstva

Vijeće za vodne usluge je zaprimilo je zahtjev u kojem podnositelj traži objašnjenje da li kao fizička osoba može mjeriti protok fekalnih voda iz svog stambenog objekta i na temelju toga plaćati vodnu uslugu isporučitelju. Člankom 205. st. 3. Zakona o vodama propisano je da se osnovica cijene vodne usluge za odvodnju i/ili pročišćavanje otpadnih voda utvrđuje prema količini (prostorni metar) ispuštene otpadne vode koja se mjeri na način propisan zakonom kojim se uređuje financiranje vodnog gospodarstva za mjerenje ispuštene otpadne vode za potrebe obračuna naknade za zaštitu voda. Zakon pri tome ne radi razliku između poslovnih i

fizičkih korisnika u smislu ograničavanja niti jednome od njih mogućnosti ugradnje mjerača protoka. Uvidom u Odluku o cijeni vodnih usluga javne odvodnje nadležnog isporučitelja, utvrđeno je da je člankom 8. iste Odluke propisano da se korisnicima vodnih usluga javne odvodnje koji imaju i koriste ispravan mjerač protoka ispuštene otpadne vode cijena vodne usluge prikupljanja i/ili pročišćavanja otpadnih voda naplaćuje prema količini ispuštene otpadne vode izmjerenoj na mjeraču protoka mjesečno. Slijedom navedenog podnositelju upita je isto obrazloženo, uz uputu da s obrati isporučitelju radi određivanja uvjeta tehničkog standarda mjerača protoka, mjesta postavljanja te da li je potreban nadzor isporučitelja prilikom postavljanja.

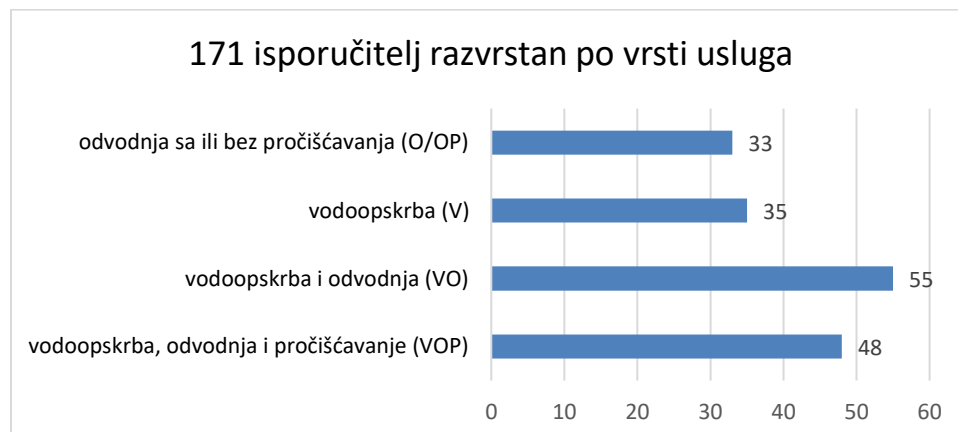
11. SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA

11.1. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA

11.1.1 Zakoniti isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju poslovao je 171 zakoniti isporučitelj vodnih usluga. Prema vrsti usluga koje pruža razvrstan je u 4 skupine:

Grafikon 3. Isporučitelji razvrstani po vrsti usluga

Dva isključiva veleisporučitelja Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja i Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj razvrstani su u skupinu V.

Po pravnom obliku isporučitelji su razvrstani kako slijedi:

Pravni oblik	Broj isporučitelja
d.o.o.	169
d.d.	1
ustanova	1

Po izvoru osnivačkog kapitala isporučitelji su razvrstani kako slijedi:

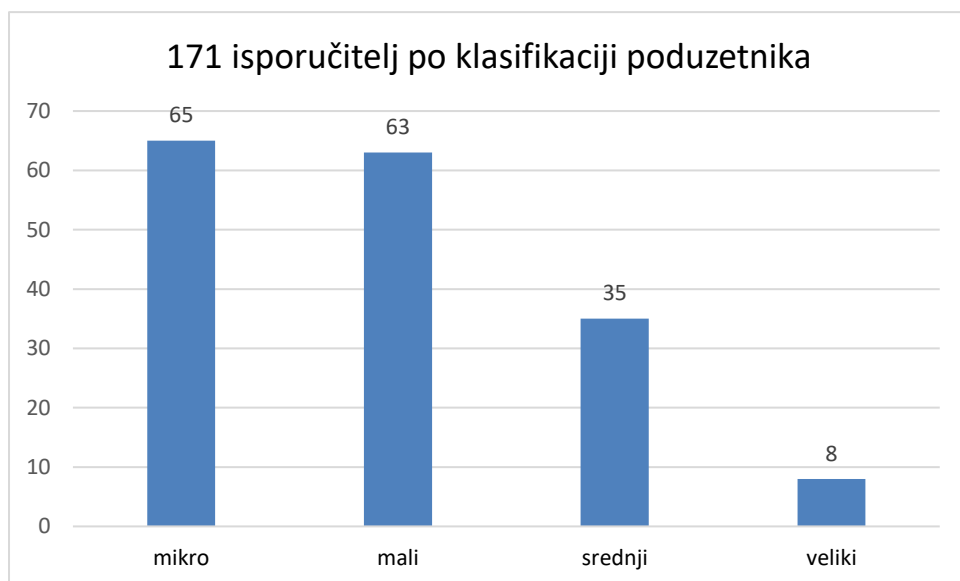
Po izvoru osnivačkog kapitala	Broj isporučitelja
javni isporučitelji vodnih usluga	169
koncesionari pročišćavanja otpadnih voda (privatni kapital)	2

Dva koncesionara su Zagrebačke otpadne vode d.o.o. i TDR d.o.o. Rovinj.

11.1.2 Klasifikacija isporučitelja prema kriterijima iz propisa o računovodstvu

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu 171 isporučitelj vodnih usluga razvrstan je kako slijedi:

Grafikon 4. Isporučitelji po klasifikaciji poduzetnika

11.1.3. Broj zaposlenih i prosječne neto plaće u zakonitim isporučiteljima vodnih usluga¹⁵

Broj zaposlenih je u odnosu na 2017. je porastao.

¹⁵ Podaci FINA-e za 2017. i 2018. iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2018.

BROJ ZAPOSLENIH	2017.	2018.	Razlika
Svi isporučitelji	8507	8608	101
Javni isporučitelji	8431	8531	100
Koncesionar	76	77	1

Usporedbe radi, broj zaposlenih u 2016. je bio - 8.176, u 2015. - 8.194, a u 2014. - 8.362.

⇒ Broj vodovodnih priključaka je povećan za 0,2% u odnosu na 2017.. i iznosi 1.257.773 ¹⁶.

⇒ Broj kanalizacijskih priključaka u odnosu na prethodnu godinu povećao se za 2,7 % i iznosi 584.243 ¹⁷

⇒ Ukupan broj vodovodnih i kanalizacijskih priključaka u 2018. je : 1.842.016 .

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka je 4,7 ¹⁸što je neznatno povećanje u odnosu na 2017. (4,6).Prosječna neto plaća u 2017. je iznosila 6.059,65 kn/mj., a u 2018. je iznosila 6.281,09 kn/mj..

11.1.4. Vlastiti pogoni jedinica lokalne samouprave

U 2018. (točnije od 2017.) nije više bilo registriranih pogona jedinica lokalne samouprave u svojstvu javnih isporučitelja vodnih usluga.

11.1.5. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Njihove cijene ostaju izvan nadzora Vijeća za vodne usluge.

11.1.6. Lokalni vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs) ¹⁹ ili se jednostavno označuju kao samoisporuke (*self-provision*).

¹⁶ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, br. 6.1.2. od 5.7.2019.“Skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode u 2018.“

¹⁷ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku, br. 6.1.3. od 5.7.2019. „Javna odvodnja u 2018.“

¹⁸ Izračun Vijeća za vodne usluge je 4,67 ali se u pravilu zaokružuje na jednu decimalu

¹⁹ Community based organisations (organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama)

11.2. JAVNA VODOPSKRBA – KOLIČINE, GUBICI, PROSJEČNA POTROŠNJA

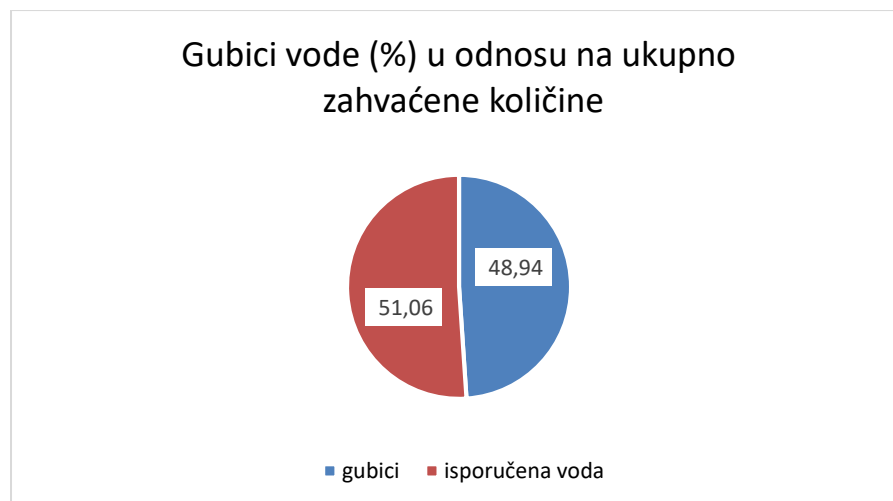
11.2.1. Zahvaćene i isporučene količine vode

- ⇒ Zahvaćene količine vode (iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda): 473.393.157,03 m³²⁰
- ⇒ Isporučene količine korisnicima: 241.720.149,89 m³ /god.²¹ Od toga se kućanstvima isporučuje 170.911.938,48 m³/godišnje a poslovnim korisnicima 70.808.211,41m³/godišnje
- ⇒ Ukupne količine vode isporučene kućanstvima, poslovnim korisnicima i drugim isporučiteljima vodnih usluga iznose 287.870.905,89 m³/godišnje
- ⇒ Gubici vode (kao razlika između zahvaćene i isporučene vode kućanstvima i poslovnim korisnicima) iznose: 231.673.007,14m³ /god²² ili 48,94%.

Tablica 30. Gubici vode u zadnje tri godine

Trendovi u zadnje 3 godine	Zahvaćeno (m3)	Isporučeno (m3)	Neisporučeno (m3)	Gubici (%)
2016.	458.124.280,00	237.311.733,28	220.812.546,72	48,20%
2017.	477.648.488,46	243.610.367,62	234.038.120,84	49,00%
2018.	473.393.157,03	241.720.149,89	231.673.007,14	48,94%

Grafikon 5. Gubici vode (%) u odnosu na ukupno zahvaćene količine

²⁰ Hrvatske vode, Podaci o zahvaćenim i isporučenim količinama vode za ljudsku potrošnju za 2018..

²¹ Ibidem

²² Ibidem

Grafikon 6. Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode**11.2.2. Voda za ljudsku potrošnju u veleisporuci i interventnoj isporuci**

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga u 2018. iznose 43.109.559,24 m³/godišnje. Ukupno je 42 isporučitelja vodnih usluga prodavao vodu u veleisporuci i interventnim isporukama

11.2.3. Prosječna potrošnja vode

Tablica 31. Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Trendovi u zadnje 3 godine	litara, dnevno po stanovniku	m ³ , mjesečno po kućanstvu
2016.	131	11
2017.	134	11,26
2018.	127	10,67

Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2018. je iznosila 127 litara, dnevno po stanovniku²³ odnosno 10,67 m³, mjesečno po kućanstvu

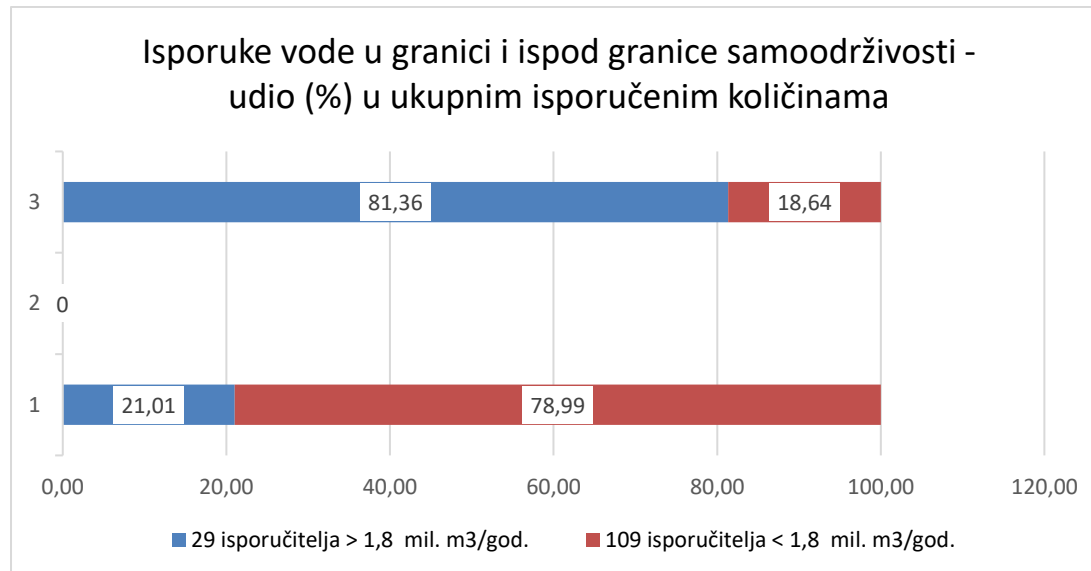
11.2.4. Isporuke u granicama i ispod granice samoodrživosti

Isporuke u granicama i ispod granica samoodrživosti iskazuju se u odnosu na projekciju stanja samoodrživosti javnih isporučitelja vodnih usluga nakon provedbe Eu sufinanciranih ulaganja u komunalne vodne građevine.

²³ Izračun Vijeća za vodne usluge; priključenost stanovništva u 2018. je bila 86%, broj stanovnika koji primaju vodu iz sustava javne vodoopskrbe je 3.685.005 odnosno

Isporuka vode za ljudsku od najmanje 1,8 milijuna m³ /godišnje²⁴ kućanstvima i poslovnim korisnicima je prema Zakonu o vodnim uslugama (NN 66/19) donja granica za uspostavu održivog uslužnog područja za pružanje vodnih usluga.

Grafikon 7. Isporuke vode u granici i ispod granice samoodrživosti – udio (%) u ukupnim isporučenim količinama

Gornja pruga – označuje udio (%) isporuke vode svake od dvije skupine isporučitelja u ukupno isporučenim količinama vode.

Donja pruga – označuje udio (%) svake od dvije skupine isporučitelja u ukupnom broju isporučitelja koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (138).

11.3. VODA ZA LJUDSKU POTROŠNJU I OTPADNE VODA - NUŽNE KOLIČINE

Prema izračunima UN Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

U većini okolnosti: 7,5 litara po stanovniku/dnevno
Izračun je zasnovan na potrebama dojlje, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama

U slučaju nužde
(izvanredne okolnosti): 15 litara po stanovniku /dnevno

Higijenski minimum: 20 litara po stanovniku /dnevno

²⁴ Što je prema Zakonu o vodnim uslugama (NN 66/19) donja granica za uspostavu održivog uslužnog područja za pružanje vodnih usluga

za upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene

Pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru.

11.4. FINANCIJSKI POKAZATELJI ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

11.4.1. Prihodi, rashodi, dobiti i gubici u sektoru vodnih usluga

Od 166 isporučitelja koji su dostavili temeljna financijska izvješća FINA-i²⁵ (uključujući i dva specifična pravna subjekta u sektoru vodnih usluga) njih 126 je poslovalo s dobiti, a 40 s gubicima.

Tablica 32. Prihodi, rashodi, dobiti i gubici u sektoru

2018.	CIJELI SEKTOR		JAVNI DIO SEKTORA	
	(kn)	udio u prihodu (%)	(kn)	udio u prihodu (%)
Prihodi	4.022.338.089	X	3.561.527.511	X
Rashodi	3.811.452.683	X	3.598.760.416	X
Dobit ili gubitak	191.823.481	4,77	-37.232.905	1,05
Sve dobiti	263.852.891	6,56	34.796.505	0,98
Svi gubici	-72.029.410	1,79	-72.029.410	2,02

Sektor vodnih usluga poslovaio je s dobitkom od 191.823.481 kn ili 4,77% u odnosu na ukupne prihode, što je unutar regulatorno tolerirane profitne marže od 5%.

Javni dio sektora vodnih usluga poslovaio je s gubitkom od 37.232.905, što u odnosu na 51.849.575 kn gubitka u 2017. ili 1,50% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora, čini značajno poboljšanje. Gubitak u 2018. iznosi 1,05% u odnosu na ukupni prihod javnog dijela sektora, što uz visoke prihode i nepodcijenjene cijene vode ukazuje na strukturni nedostatak institucionalnog ustrojstva sektora.

²⁵ Financijski pokazatelji isporučitelja vodnih usluga prikazani su na temelju javno dostupnih podataka Financijske agencije (FINA).

11.4.2. Poslovni prihodi i poslovni rashodi

Tablica 33. Poslovni prihodi i poslovni rashodi

CIJELI SEKTOR	kn	udio u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	3.705.308.568	X
II. POSLOVNI RASHODI	3.734.068.139	100,78
Razlika (I-II)	-28.759.571	0,78
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1.007.079	0,03
2. Materijalni troškovi	1.108.678.745	29,92
3. Troškovi osoblja	1.016.752.577	27,44
4. Amortizacija	1.258.559.446	33,97
5. Ostali troškovi	205.747.660	5,6
6. Vrijednosna usklađenja	69.103.045	1,86
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine	194.798	0,01
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	68.908.247	1,86
7. Rezerviranja	29.791.598	0,80
8. Ostali poslovni rashodi	46.442.147	1,25

Sektor vodnih usluga ima negativan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (-28.759.571 kn) što čini ispod 1% poslovnih prihoda (tj. 078%).

Taj se negativni saldo pokriva ostalim prihodima, prvenstveno financijskim prihodima i to „ostalim prihodima s osnove kamata“. S te osnove Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvaruju 241.186.594 kn, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 36.116.808 kn, godišnje, što je dostatno da se pokrije negativna razlike između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (-28.759.571 kn). U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim isporučiteljima vodnih usluga koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.

Tri najveća poslovna rashoda su amortizacija dugotrajne imovine (33,97%), materijalni troškovi (29,92%), i troškovi osoblja (27,44%), koji zajedno čine 91,33% rashoda.

Vrijednost usklađenja kratkotrajne imovine je 1,86%, a gornja granica propisana Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) je 5%. Taj indikator pokazuje dopuštenu granicu redovne nenaplativosti tražbina.

11.5. NAJVIŠE I NAJNIŽE CIJENE ISPORUKA IZMEĐU DVA ISPORUČITELJA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)

Cijene isporuka su uvećane za PDV.

Najniža cijena: 0,87 kn/m³ (0,77 kn/m³ plus PDV) za vodu koju VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica isporučuje Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb)

Najviša cijena: 8,80 kn/m³ (7,79 kn/m³ + PDV za vodu koju Vodovod i kanalizacija d.o.o. Ogulin isporučuje Komunalnom Duga Resa d.o.o. Duga Resa)

Napomena: Cijene isporuke prema drugim isporučiteljima ne smiju sadržavati tzv. fiksni dio, naknadu za razvoj, naknadu za korištenje voda niti naknadu za korištenje voda.

11.6. PROSJEČNA CIJENA VODE

11.6.1. Prosječna cijena vode za kućanstva

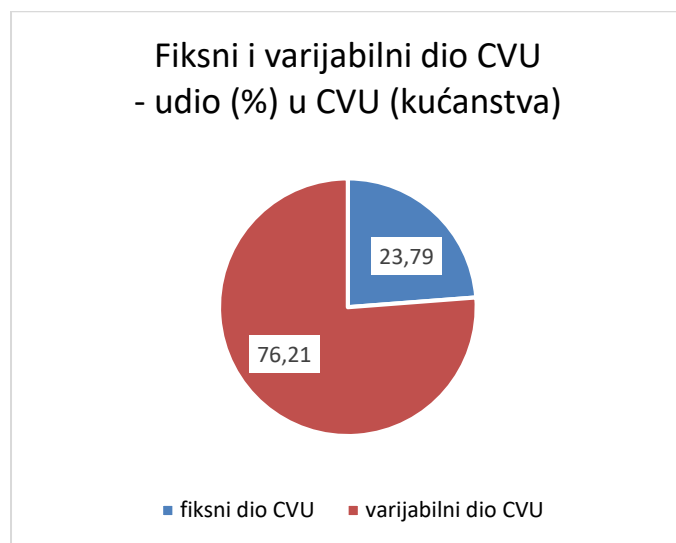
Tablica 34. Cijena vode za kućanstva

KUĆANSTVA	kn/m ³
fiksni dio CVU	2,07
varijabilni dio CVU	6,63
naknada za razvoj	2,20
naknada za korištenje voda	2,85
naknada za zaštitu voda	0,98
PDV	1,13
cijena vode - varijabilna	13,67
cijena vode -ukupna	15,80
Prosječna cijena vode po kućanstvu mjesečno	kn/mj.
15,80 kn/m ³ X 10,67 m ³	168,59
Prosječni fiksni dio CVU	kn/mj.
fiksni dio CVU	20,77

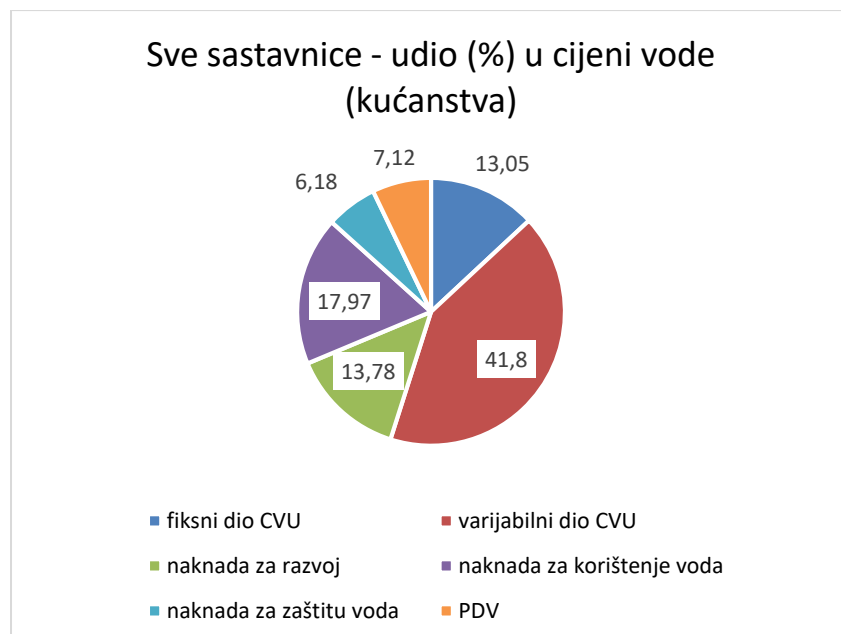
Prosječna cijena vode za jednog člana kućanstva iznosi 60,21 kn mjesečno jer prosječno kućanstvo u Hrvatskoj broji 2,8 članova, što je manji pad u odnosu na 2017. (62,97 kn mjesečno po članu kućanstva odnosno 176,33 kn, mjesečno po kućanstvu)

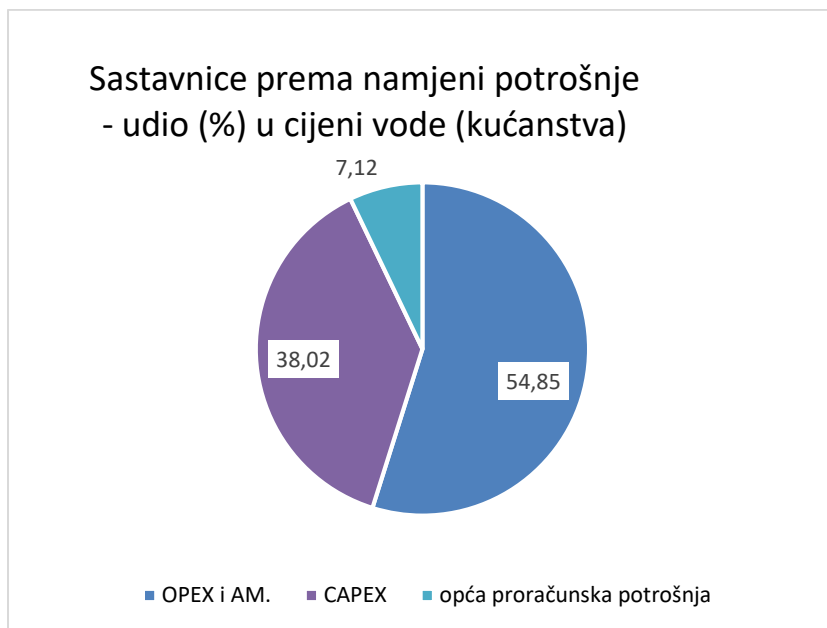
U izvještajnom razdoblju 2015-2016. cijena vode za kućanstva je iznosila 15,49 kn/m³, u izvještajnom razdoblju za 2017 ona je iznosila 15,66 kn/m³, a u 2018. 15,80 kn/m³ što je povećanje za 0,14 kn/m³ ili 0,88%.

Grafikon 8. Fiksni i varijabilni dio CVU – udio (%) u CVU (kućanstva)

Grafikon 9. Sve sastavnice – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

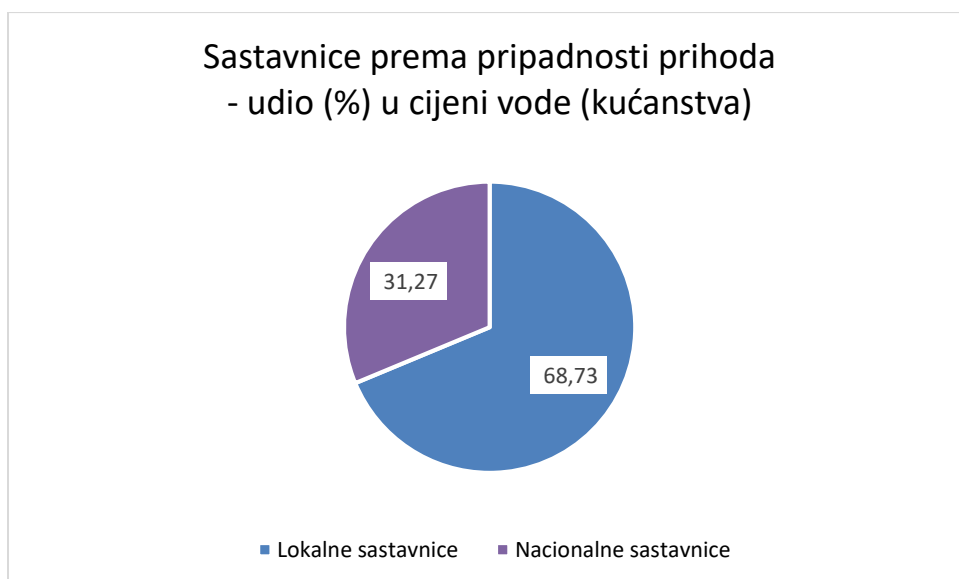

Grafikon 10. Sastavnice prema namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

Najveći udio izdataka iz cijene vode čine troškovi upravljanja, pogona, održavanja i amortizacije (OPEX i AM.) komunalnih vodnih građevina (54,85%)

Drugi najveći izdatak su kapitalni izdaci (CAPEX) za gradnju, rekonstrukciju komunalnih vodnih građevina (38,02%). Izvan cijene vode su donacije iz kohezijskih fondova EU, državnog i lokalnih proračuna, kao i iz primitaka po osnovi kredita i zajmova.

Treći izdatak je opća proračunska potrošnja (7,12%) koja se izračunava primjenom porezne stope PDV-a (13%) samo na cijenu vodne usluge, ne i na vodne naknade.

Grafikon 11. Sastavnice prema pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)

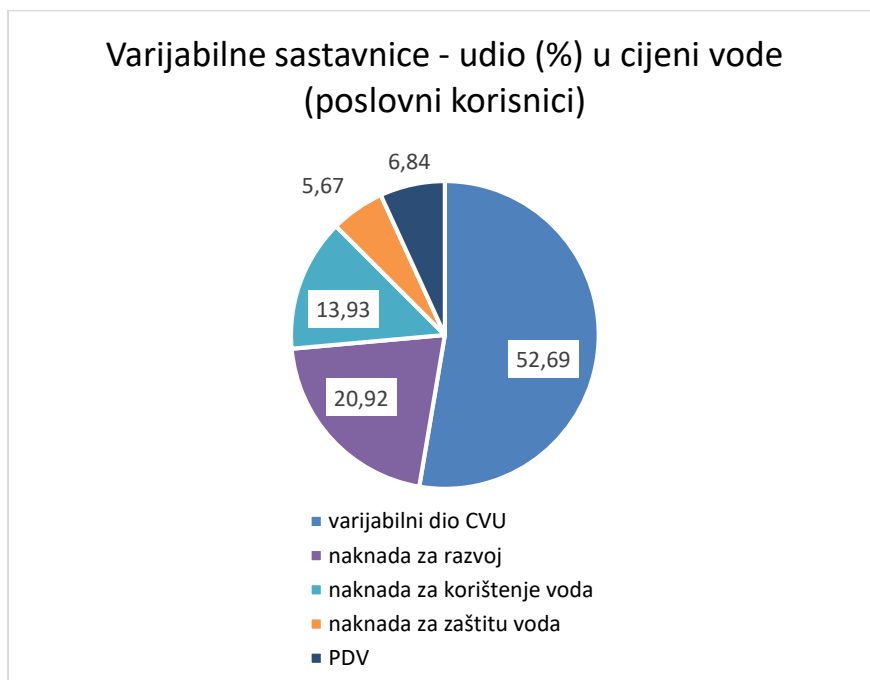
11.6.2. Prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Tablica 35. Cijena vode za poslovne korisnike

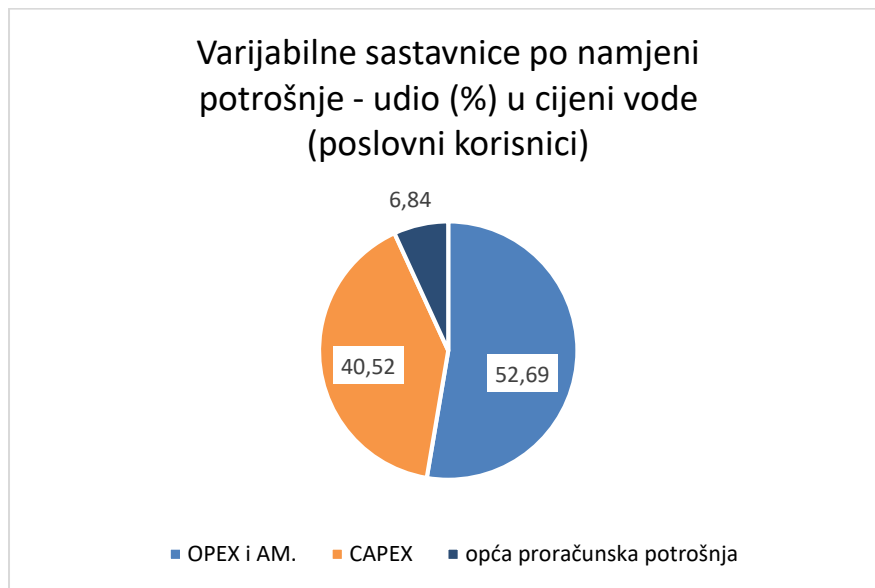
POSLOVNI KORISNICI	kn/m ³
fiksni dio CVU	X
varijabilni dio CVU	10,78
naknada za razvoj	4,28
naknada za korištenje voda	2,85
naknada za zaštitu voda	1,16
PDV	1,40
cijena vode - varijabilna	20,46
Prosječni fiksni dio CVU	kn/mj.
fiksni dio CVU	48,58

Za razliku od fiksnog dijela cijene vodne usluge za kućanstva, za poslovne korisnike nije moguće, temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću izračunati fiksni dio cijene vodne usluge po m³ (kn/m³). Stoga niže prikaze dajemo u odnosu na varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike:

Grafikon 12. Varijabilne sastavnice – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

Grafikon 13. Varijabilne sastavnice po namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

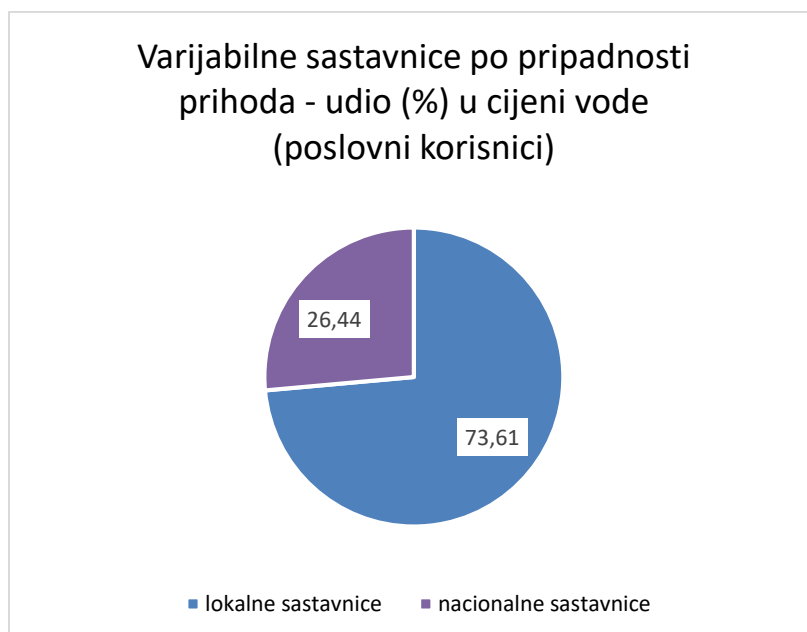

Najveći udio izdataka iz cijene vode čine troškovi upravljanja, pogona, održavanja i amortizacije (OPEX i AM.) komunalnih vodnih građevina (52,69%)

Drugi najveći izdatak su kapitalni izdaci (CAPEX) za gradnju, rekonstrukciju komunalnih vodnih građevina (40,52%). Izvan cijene vode su donacije iz kohezijskih fondova EU, državnog i lokalnih proračuna, kao i iz primitaka po osnovi kredita i zajmova.

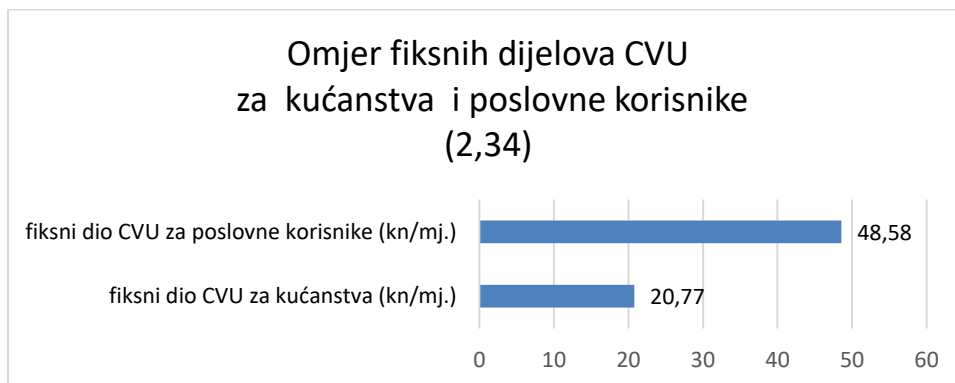
Treći izdatak je opća proračunska potrošnja (6,84%) koja se izračunava primjenom porezne stope PDV-a (13%) samo na cijenu vodne usluge, ne i na vodne naknade.

Grafikon 14. Varijabilne sastavnice po pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)

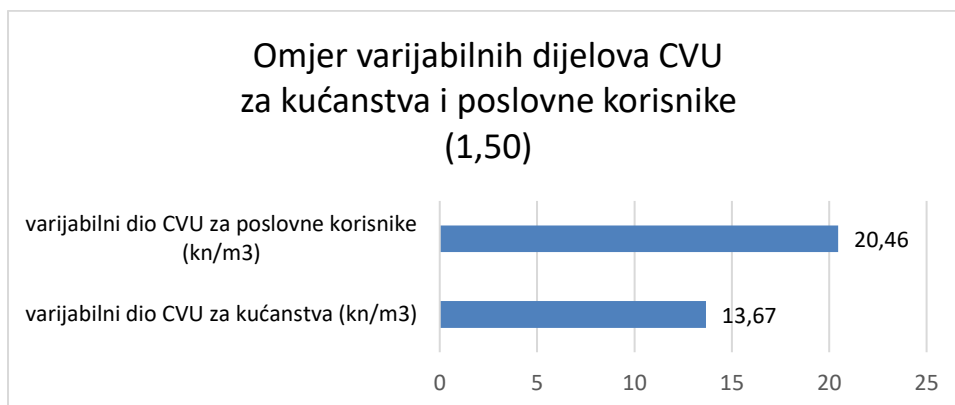
11.6.3. Omjer cijena vode za kućanstva i za poslovne korisnike

Grafikon 15. Omjer fiksnih dijelova CVU za kućanstva i poslovne korisnike (2,34)

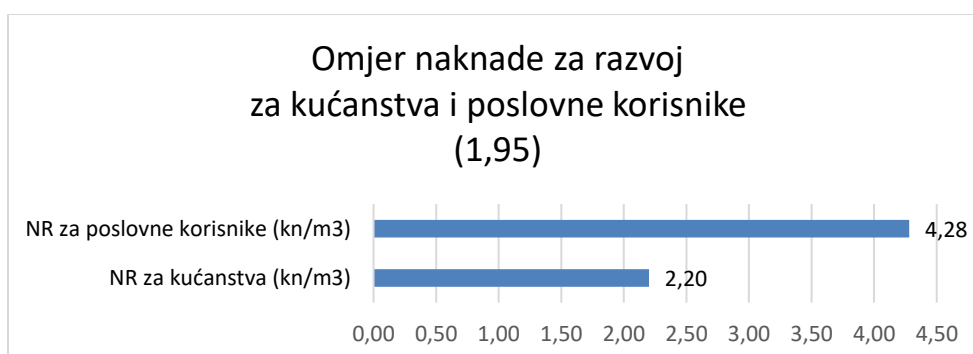
Omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga (kn/mj.) kućanstva/poslovni korisnici je 2,34 što je povećanje u odnosu na 2017. kad je iznosio 2,26.

Grafikon 16. Omjer varijabilnih dijelova CVU za kućanstva i poslovne korisnike (1,50)

Omjer varijabilnog dijela cijene vode (kn/m³) kućanstva/poslovni korisnici je 1,50 i nije se promijenio od 2017, ali je povećanje u odnosu na 2016. kada je utvrđena 1,43.

Grafikon 17. Omjer naknade za razvoj za kućanstva i poslovne korisnike (1,95)

Procjena Vijeća je da je omjer svih fiksnih i varijabilnih sastavnica cijene vode za kućanstva i poslovne korisnike oko **1,50**. Razlike nastale kod fiksnog dijela cijene vodne usluge i naknade za razvoj, u jednoj mjeri smanjuju primjenom tarifa i koeficijenata dvije nacionalne sastavnice i to naknade za korištenje voda (NKV) i naknade za zaštitu voda (NZV).

11.6.4. Naknada za razvoj

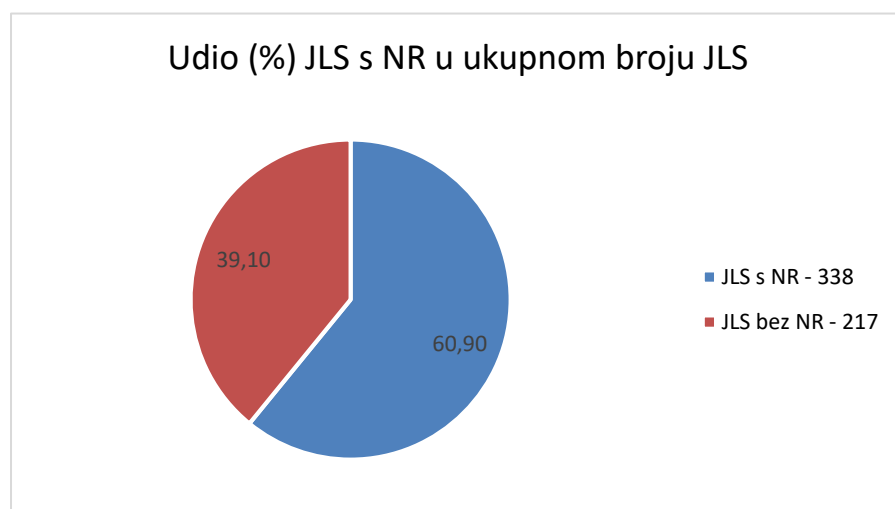
Naknada za razvoj je neporezno javno davanje i jedina lokalna sastavnica cijene vode iz koje se financira gradnja novih komunalnih vodnih građevina.

Iz naknade za razvoj se može financirati i rekonstrukcija postojećih komunalnih vodnih građevina (uključujući i zamjenu dotrajalih građevina i opreme), koje namjene se mogu financirati i sredstvima akumulirane amortizacije iz cijene vodnih usluga.

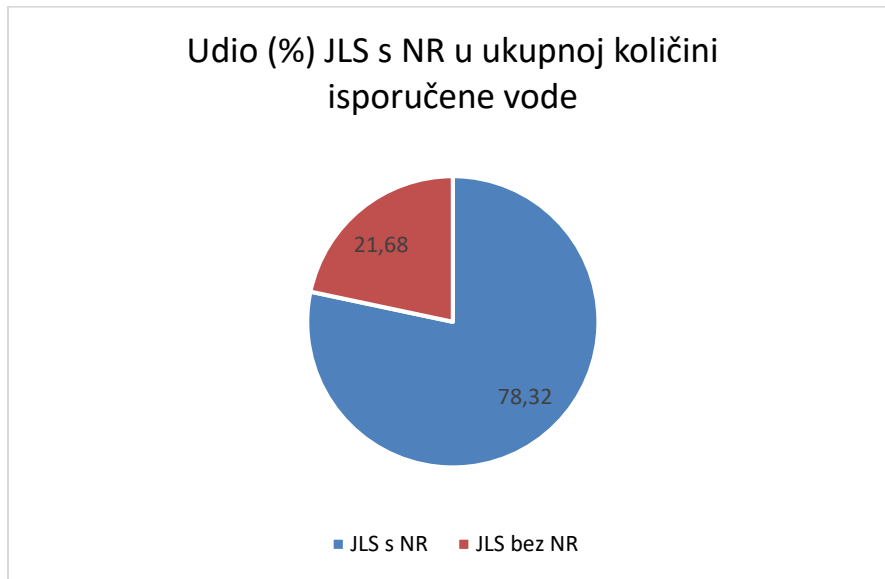
Uvođenje i određivanje visine naknade za razvoj predstavlja specifičan mehanizam prikupljanja sredstava za razvojne potrebe, i u 2018. nisu postojala zakonska ograničenja njezinoj visini i iznosu koji je potrebno prikupiti, osim što visina, iznos i namjena sredstava naknade za razvoj moraju biti u skladu s planom gradnje komunalnih vodnih građevina isporučitelja vodnih usluga te što se moralo voditi računa da se ne probiju granice uspostavljene načelima: . Cijene vodnih usluga određuju se prema načelima (....) socijalne prihvatljivosti cijene vode i zaštite od monopola (članak 197. stavak 5. Zakona o vodama; NN 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. 14/14. i 46/18.).

Devetnaest (19) jedinica lokalne samouprave je uvelo naknadu za razvoj u 2018. (ukupno 338 u odnosu na 319 u 2017.).

Grafikon 18. Udio (%) JLS s NR u ukupnom broju JLS

Udio jedinica lokalne samouprave (njih 338) koje su u 2018. imale uvedenu naknadu za razvoj, u ukupnoj potrošnji vode iznosio je 78,32% što je porast u odnosu na 2017. (75,18 %):

Grafikon 19. Udio (%) JLS s NR u ukupnoj količini isporučene vode

11.7. PRIUŠTIVOST CIJENE VODE KUĆANSTVIMA

Priuštivost cijene vode u okvirima Europske unije mjeri se odnosom cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubnom metru potrošene vode (m³) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD).

Polazeći od izračuna cijene vode 5 posebnih obrada i to kroz 2 skupine isporučitelja i 3 obrade za više skupina pokazuju se sljedeći rezultati:

Skupine isporučitelja po vrstama vodnih usluga	Cijena vode koju plaćaju kućanstva (kn/m ³) - SVE	NRD/po članu kućanstva 2018. 50.256 kn
Skupina VOP		
prosjek (ponderiran)	15,59	1,36%
Skupina VO		
prosjek (ponderiran)	15,97	1,39%
Zajedno skupine VOP i VO		
prosjek (ponderiran)	15,67	1,37%
Zajedno skupine V i O/OP		

prosjeak (ponderiran)	16,76	1,46%
Zajedno skupine VOP, VO, V i O/OP		
prosjeak (ponderiran)	15,80	1,38%

Prema izračunu za 2018. godišnji NRD po članu kućanstva iznosio je 50.256 kn odnosno 140.716,80 kn NRD po kućanstvu, a prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva 15,80 kn/m³, izračunato za 4 skupine isporučitelja zajedno (skupine VOP, VO, V i O/OP) ili 1,38%, što ukazuje da je cijena vode značajno ispod gornje granice prihvatljivosti od 3%.

12. PREPORUKE I PRIJEDLOZI VIJEĆA

Hrvatski sabor je 28. lipnja 2019. donio Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19) kojim se cjelovito uređuje institucionalni okvir za pružanje vodnih usluga, cijena vodnih usluga, pravni položaj i održivo poslovanje isporučitelja vodnih usluga, djelovanje Vijeća za vodne usluge te druga pitanja povezana s pružanjem vodnih usluga.

Odredbama Zakon o vodnim uslugama, Hrvatski sabor je uvažio dosadašnje preporuke i prijedloge Vijeća koje je Vijeće dalo u Izvešću o radu Vijeća za vodne usluge za 2015. i 2016. kao i u Izvešću o radu Vijeća za vodne usluge za 2017.

Vijeće ocjenjuje da će se u narednom srednjoročnom razdoblju, a kao posljedica budućeg objedinjavanja javnih isporučitelja vodnih usluga i provedbe investicija u sektoru vodnih usluga kojima se provode Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30.5.1991. ili skraćeno: UWWTD) i Direktiva Vijeća 98/83/EZ od 3. studenoga 1998. o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju (SL L 330, 5.12.1998; ili skraćeno DWD), težište borbe za pruživost cijene vode biti na obuzdavanju troškova javnih isporučitelja koji proizlaze iz neučinkovitog poslovanja, na ispravnom obračunu amortizacije komunalnih vodnih građevina i međuovisnošću obračuna amortizacije sa povećanjem/smanjenjem naknade za razvoj.

Vijeće u tom pogledu daje sljedeće preporuke i prijedloge:

1. U propisu o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga osobitu pozornost obratiti regulaciji obračuna amortizacije dugotrajne imovine i izboru ispravne metode amortizacije, kako ne bi dovela u pitanje prihvatljivost cijene vode.
2. Posebnu pozornost obratiti na međuovisnost specifičnog mehanizma prikupljanja razvojnih sredstava (naknada za razvoj) i akumuliranih sredstava amortizacije odnosno izbjeći dvostruko zaračunavanje – jer i prva i druga sredstva djelomično služe istom cilju: zamjeni dotrajale dugotrajne imovine.
3. U pogledu sredstava naknade za razvoj voditi računa da se ne akumuliraju suficiti, koji ne prate dinamiku investicija, što cijenu vode drži višom nego što je realno potrebno.
4. U pogledu operativnih troškova, vezati metodologiju za određivanje cijena vodnih usluga sa vrednovanjem učinkovitosti poslovanja (*benchmarking*) i uspostaviti ključne pokazatelje učinkovitosti javnih isporučitelja vodnih usluga – kako bi se troškovi na

koje javni isporučitelj može utjecati (npr. materijalni troškovi, plaće zaposlenih, politika zapošljavanja i dr.) zauzdali u granicama priuštivosti cijene vode.

5. Poticati uvođenje blok tarife odnosno primjenu veće tarife za veće raspone potrošnje (raspon potrošnje ili blok) i tako ublažiti teret ujednačavanja tarifa prema kućanstvima te osigurati primjena načela „korisnik plaća“ i „racionalne potrošnje vode“ .

POPIS TABLICA

1. Tablica 1: Sastavnice cijene vode	11
2. Tablica 2: Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga	11
3. Tablica 3: Sastavnice cijene vodnih usluga prema vrsti troškova	11
4. Tablica 4: Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga.....	12
5. Tablica 5: Oblici međusubvencioniranja u Hrvatskoj	18
6. Tablica 6: Veleisporuke i interventne isporuke (količine i prodavatelji)	26
7. Tablica 7: Privremene mjere iz 2015., 2016., i 2017.....	29
8. Tablica 8: Privremene mjere u 2018.	30
9. Tablica 9: Cijene veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko	31
10. Tablica 10: Prodaja tehnološke vode.....	32
11. Tablica 11: Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj	36
12. Tablica 12: Poslovni subjekti u sektoru vodnih usluga obuhvaćeni obradom financijskih pokazatelja	38
13. Tablica 13: Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak svih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za cijeli sektor)	39
14. Tablica 14: : Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak svih isporučitelja vodnih usluga (ukupno za javni dio sektora)	39
15. Tablica 15: Isporučitelji vodnih usluga s dobiti i gubicima (za cijeli sektor vodnih usluga)	40
16. Tablica 16: Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga na temelju radni sati rada	40
17. Tablica 17: Isporučitelji vodnih usluga s najvišim iskazanim gubitkom u 2018.	41
18. Tablica 18: Isporučitelji vodnih usluga s najvišom iskazanom dobiti u 2018.	41
19. Tablica 19: Struktura prihoda sektora vodnih	42
20. Tablica 20: Ukupni prihodi i ostali prihodi sektora (koncesionar i javni isporučitelji)	42
21. Tablica 21: Odnos ukupnih prihoda i prihoda iz djelatnosti	43
22. Tablica 22: Ostali prihodi i rashodi (financijski prihodi i financijski rashodi).....	44
23. Tablica 23: Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga po veličini	44
24. Tablica 24: Isporučitelji s prihodom koji nisu prijavili cijene	46
25. Tablica 25: Isporučitelji bez prihoda ili sa simboličnim prihodom koji nisu prijavili cijene	47
26. Tablica 26: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva	48
27. Tablica 27: Udio cijene vode u godišnjem NRD kućanstva.....	50
28. Tablica 28: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike.....	51
29. Tablica 29: Usporedba cijene vode (varijabilni dio) za kućanstva i poslovne korisnike	52
30. Tablica 30: Gubici vode u zadnje tri godine.....	62
31. Tablica 31: Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu	63

32. Tablica 32: Prihodi, rashodi, dobiti i gubici u sektoru.....	65
33. Tablica 33: Poslovni prihodi i poslovni rashodi.....	66
34. Tablica 34: Prosječna cijena vode za kućanstva.....	67
35. Tablica 35: Cijena vode za poslovne korisnike	70

POPIS SLIKA:

1. Grafikon 1: Udio (%) JLS u ukupnom broju JLS	36
2. Grafikon 2: Udio (%) JLS s NR u ukupnoj količini isporučene vode.....	37
3. Grafikon 3: Isporučitelji razvrstani po vrsti usluga.....	59
4. Grafikon 4: Isporučitelji po klasifikaciji poduzetnika.....	60
5. Grafikon 5: Gubici vode u zadnje tri godine	62
6. Grafikon 6: Kućanstva i poslovni korisnici – isporučene količine vode.....	63
7. Grafikon 7: Isporučke vode u granici i ispod granice samoodrživosti – udio (%) u ukupnim isporučenim količinama	64
8. Grafikon 8: Fiksni i varijabilni dio CVU – udio (%) u CVU (kućanstva)	68
9. Grafikon 9: Sve sastavnice – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)	68
10. Grafikon 10: Sastavnice prema namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (kućanstva).....	69
11. Grafikon 11: Sastavnice prema pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (kućanstva)	69
12. Grafikon 12: Varijabilne sastavnice – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici).....	70
13. Grafikon 13: Varijabilne sastavnice po namjeni potrošnje – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)	71
14. Grafikon 14: Varijabilne sastavnice po pripadnosti prihoda – udio (%) u cijeni vode (poslovni korisnici)	71
15. Grafikon 15: Omjer fiksnih dijelova CVU za kućanstva i poslovne korisnike (2,34)	72
16. Grafikon 16: Omjer varijabilnih dijelova CVU za kućanstva i poslovne korisnike (1,50).....	72
17. Grafikon 17: Omjer naknade za razvoj za kućanstva i poslovne korisnike (1,95)	72
18. Grafikon 18: Udio (%) JLS s NR u ukupnom broju JLS	73
19. Grafikon 19: Udio (%) JLS s NR u ukupnoj količini isporučene vode	74